

Täysistunto

Keskiviikko 16.12.2020 klo 9.59—20.32

2.3. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Anu Vehviläinen: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 1,5 tuntia. — Keskustelun aloittaa jaoston puheenjohtaja, edustaja Filatov, olkaa hyvä.

Keskustelu

10.32 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokuntavaiheessa tehtiin oikeastaan kolme muutosta siihen pohjaan, mikä meillä oli käsittelyssä. Elikkä yksi liittyi järjestöjen rahoitukseen, toinen liittyi vaalimenoihin, ja kolmas liittyi itse asiassa tupakoinninkieltolakiin ja sen seurauksiin. Elikkä valiokuntavaiheessa lisättiin 900 000 euroa järjestöille ja avustuksia suunnattiin muun muassa rauhantyön järjestöille, Ihmisoikeusliitolle, Pakolaisneuvonnan toimintaan ja sen lisäksi lähisuhteisiin liittyvän väkivallan ehkäisyyn, Rikosuhripäivystykselle ja muille rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville järjestöille.

Tuomioistuinten määrärahoihin kiinnitimme huomiota. Ne nousevat kuluvaan vuoteen verrattuna 31 miljoonaa euroa, ja siitä on suunnattu pysyvää lisärahoitusta oikeudenkäytien sujuvoittamiseksi, ja sen lisäksi määräaikaista kohteita ovat muun muassa sakon muuntorangaistuksen uudistamiseen liittyvään työmäärän kasvuun suunnattu raha ja koronaviruspandemiaan liittyvän ruuhkan purkamiseen suunnattu raha, näytön keskittämiseen käräjäoikeuksiin ja turvapaikka-asioiden käsittelyyn, ja myös Vaasan hovioikeudelle on ehdotettu resursseja.

Koronavirus itse asiassa näkyy kaikissa näissä momenteissa. Se on vaikuttanut sekä tuomioistuinlaitoksen, syyttäjien, vankiloiden että monien muiden toimintaan ja tuonut niihin ruuhkaa, koska ymmärrettävistä syistä ei ole voitu toimia niin kuin normaalisti. Ja vaikka itse asiassa tuomioistuinten rahoitusta on pystytty parantamaan, niin selvästi kävi ilmi valiokunnan asiantuntijakuulemisessa, että edelleen on vakava huoli rahoituksen riittämisestä sen vuoksi, että meillä taustalla näissä monissa instituutioissa on tuottavuusohjelman isoja leikkauksia, jotka on tehty aiemmin, ja ne näkyvät vielä tämän ja ensi vuodenkin budjeteissa. Sen vuoksi summat ovat vaikeasti toisiinsa verrattavia.

Valiokunta kiinnitti huomiota myös henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin ja ehdotti, että tehtäisiin tällainen selkeä, kunnollinen selvitys työaikaan ja työhyvinvointiin liittyvistä kysymyksistä sen vuoksi, että itse asiassa varsinaista työajanseurantaa ei ole ja silloin on kysymys siitä, miten resursseja voidaan suunnata sinne, missä ruuhkat ovat kaikin puolin pahimpia.

Lisäksi valiokunta katsoi, että kun Tuomioistuinvirasto on aloittanut toimintansa tämän vuoden alusta, niin sen rahoituksen läpinäkyvyyttä olisi syytä parantaa. Tällä hetkellä toi-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

minta rahoitetaan momentilta 25.10.03, ja olisi ehkä hyvä olla ihan oma momenttinsa, jotta näkyisi, mikä se summa sillä puolella on.

Myös oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenoihin tuli lisäresursseja. Tässä kiinnitimme huomiota siihen, että väestö ikääntyy, ja silloin on tärkeää, että meillä myös edunvalvonnan resurssit kulkevat sen mukaan kuin meillä tulee enemmän ihmisiä, jotka tätä edunvalvontaa tarvitsevat.

Sitten on ehkä vielä syytä nostaa Syyttäjälaitoksen toimintamenot. Tässä tuli pysyvä tasokorotus ja sen lisäksi kertaluonteisia resursseja. Saadun selvityksen mukaan tämä määrärahan lisäys kyllä helpottaa Syyttäjälaitoksen toimintaa, mutta ei vielä täysin tasapainota sitä taloutta, mikä siellä on, eli vielä tarvittaisiin 3 miljoonaa, jotta oltaisiin tasapainoisessa tilanteessa.

Sitten on Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot. Sinne tuli runsaat 15 miljoonaa euroa tätä varsinaista talousarviota enemmän, ja sitä suunnataan muun muassa sakon muuntorangaistuksen uudistamiseen, vankiloiden turvallisuuden parantamiseen, Hämeenlinnan uuden naisvankilan kuluihin ja — tässäkin — koronaepidemiasta johtuvien rangaistusten täytäntöönpanoruuhkan purkamiseen.

Toiminta voidaan säilyttää näillä rahoilla tämän vuoden tasolla, mutta siitä huolimatta nämä voimavarat ja henkilöstöresurssit ovat riittämättömät. Esimerkiksi Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea CPT kiinnitti huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään syyskuussa 2020. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan täälläkin tuottavuusohjelma on itse asiassa 2006—2016 toteutettujen säästöjen seurauksena vähentänyt henkilöstöä noin 500 henkilötyövuodella, eli kyse on aika suuresta vähennyksestä. Samaan aikaan kuitenkin ei ole pystytty sopeuttamaan laitostakenteita, ja ICT-hankkeiden ja uusien vankiloiden käyttöönotto on alkuperäistä suuremmin kustannuksien tapahtunut, ja se on vaikuttanut tähän Rikosseuraamuslaitoksen taloudelliseen tilanteeseen. Eli on syytä arvioida tätä resursointia ja ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle. — Sitten totean yleisesti, että olemme hieman aikataulutuksestamme edellä, joten ministeri Henriksson ei ole vielä täällä paikalla. Tehdään niin, että otetaan tähän alkuun muutamia pyydettyjä puheenvuoroja ja sitten ministeri Henriksson, kun hän tulee, ja sen jälkeen debatti.

10.38 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Vuoden 2021 budjetti tulee vahvistamaan Suomen oikeusjärjestelmää. Hallitus esittää oikeusministeriön hallintoalan määrärahoiksi vuodelle 2021 kaikkiaan noin miljardi euroa. Ehdotettu määrärahataso on lähes 4,6 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Lisäys johtuu muun muassa panostuksesta koko rikosketjun hoitoon eli poliisiin, tuomioistuimiin ja vankiloihin sekä tietohallintoon.

Tulevan vuoden budjetin avulla tullaan sujuvoittamaan oikeudenkäyntiä ja asiointia. Yleisten tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen sähköisten työtapojen ja asiointien toteutukseen eli Aipa-tietojärjestelmähankkeeseen ehdotetaan 5 miljoonan euron lisäystä. Tuomioistuimille esitetään 2,7 miljoonan euron lisärahoitusta vuodelle 21 oikeudenkäyntien sujuvoittamiseen. Vesi- ja ympäristöasioiden ruuhkan purkuun esitetään 1,7 miljoonan euron summaa.

On tärkeää, että rikosvastuun toteutumisen turvaamiseen osoitetaan lisärahoitusta. Rikosseuraamuslaitokselle ehdotetaan 2,6 miljoonan euron lisäystä menoihin, jotka koske-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

vat lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusten tiukentamista ja ehdollisen vankeuden valvontaa yli 21-vuotiaille. Hämeenlinnan uuden naisvankilan kuluihin ehdotetaan lisäystä lähes 2 miljoonan euron verran ja vankiloiden turvatekniikan uusimiseen 3,2 miljoonan euron summaa. Tämän lisäksi vankilaturvallisuuden parantamiseksi ja riskitekiäjien pienentämiseksi Turun vankilaan vuoden 21 alussa perustettavasta uudesta varmuusosastosta aiheutuviin menoihin ehdotetaan Rikosseuraamuslaitokselle reilun 0,5 miljoonan euron lisäystä. Rikosasioiden käsittelyketjun voimavarojen turvaamiseksi ehdotetaan lähes 2,8 miljoonan euron summaa.

Arvoisa puhemies! Tiedämme, että yleensä yleistä edunvalvontaa tarvitsevien määrä kasvaa vuosittain väestön ikääntyessä. Myös koronaviruspandemia on lisännyt talous- ja velkaneuvonnan tarpeessa olevien määrää. Pidän tärkeänä sitä, että tässä käsiteltävässä budjetissa tämä seikka on huomioitu ja hallitus varaa 0,6 miljoonaa euroa lisärahoitusta oikeusapu- ja edunvalvontapiireille. Myös Ulosottolaitokselle on tulossa lisämäärärahaa 0,5 miljoonaa euroa velallisten neuvonnan tehostamiseen.

Rikosuhripäivystyksen toiminnan turvaaminen on mielestäni ehdottoman tärkeää, ja pidänkin hyvänä, että Rikosuhripäivystyksen turvaamiseksi ehdotetaan tässä budjetissa noin 0,6 miljoonan euron lisäystä.

Puhemies! Meillä Suomessa, oikeusvaltiossa, kansalaisten luottamus toimivaan oikeusjärjestelmään ja oikeudenhoitoon on erittäin tärkeää. Kansalaisten ja yritysten on voitava luottaa siihen, että heidän asiansa käsitellään tuomioistuimissa tehokkaasti ja sujuvasti, ilman aiheutonta viivästystä. Budjetissa tehtävät panostukset vahvistavat toimivaa oikeusjärjestelmää, ja tämä on ensiarvoisen tärkeää myös Suomen kilpailukyvyn kannalta. Onkin välttämätöntä, että hallitusohjelmaa toteutetaan tehokkaasti ja valtioneuvoston lainvalmistelun laatu varmistetaan. Tästä syystä ehdotus oikeusministeriön määrärahan lisäyksestä miljoonalla eurolla on täysin perusteltu.

10.42 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä oikeusministeriön hallinnonalan määrärahat ovat noin 1 miljardi euroa, joka on todella pieni osa meidän talousarviostamme sen pitkälle yli 50 miljardin koosta, ja ottaen huomioon, kuinka tärkeä se on. Siellä esityksessä on myönteisiä määrärahalisäyksiä: pysyvää rahoitusta tuomioistuimille, Syyttäjälaitokselle, Rikosseuraamuslaitokselle ja myös tietohallinnon määrärahoihin ja talous- ja velkaneuvontaan sekä yleiseen edunvalvontaan huomioiden väestön ikääntyminen. Nämä ovat hyviä asioita.

Näistä talousarvioesitykseen sisältyvistä myönteisistä määrärahalisäyksistä huolimatta oikeusministeriön hallinnonalan määrärahat ovat, arvoisa puhemies, edelleen liian niukat, ja tähän lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota. Kuten tuossa alussa totesin: erittäin tärkeä hallinnonala, ja silti näin pieni panostus sinne. Olemme toistuvasti lakivaliokunnassa muistuttaneet oikeusministeriön hallinnonalan toimijoiden keskeisestä merkityksestä oikeusvaltion toiminnan turvaamisessa ja korostaneet, että oikeusministeriön hallinnonalan toimijat huolehtivat oikeusvaltion ydintehtävistä, joiden tehokkaalla ja luotettavalla toiminnalla on keskeinen merkitys yhteiskunnan vakauden ja turvallisuuden kannalta. Valiokunta on jatkuvasti kiinnittänyt huomiota siihen, että perusrahoitus uupuu.

Kolme keskeistä asiaa, joita itse nostaisin lakivaliokunnan mietinnöstä:

Tämän jatkuvan niin sanotun tuottavuusohjelman säästöt, joista pitäisi päästä jo pikkujalja eroon. Ei ole järkeä siinä, että lisämäärärahoilla paikkaillaan jatkuvaa säästötavoitetta. Siitä tulisi luopua. Tämä on enemmänkin totuuden kieltämistä. Toisesta päästä pitää lei-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

kata ja joka vuosi sinne sitten pitää lisätä, ja tämä haittaa muun muassa tuomioistuimissa sitä, ettei pystytäkään vakinaistamaan virkoja, kun ei tiedetä, onko rahoja. Ja oikeusvaltion oikeusperiaatteiden mukaisten esimerkiksi tuomareiden virkojen pitäisi olla pysyviä. Sitä ihmettelen, että tätä ongelmaa ei saada koskaan kuntoon. Jos ministeri olisi täällä, niin sanoisinkin hänelle, että lopettaisi nyt tämän hallinnonalan pihdeissä pitämisen ja resursoisi sen kunnolla.

Tuomioistuihin laitetaan 2,7 miljoonaa euroa oikeudenkäyntien sujuvoittamiseen, mutta kuulemisten perusteella tämä ei lyhennä oikeudenkäyntien kokonaiskäsitelyä eikä pystytä palkkaamaan uutta henkilöstöä. Ja kyse on siis keskeisestä oikeusvaltion toimijasta ja siitä, että tästä asiasta valiokunnan pitää muistuttaa vuosittain, mitä pidän erittäin huolestuttavana ja oikeastaan ylimielisenä. Valiokunta on katsonut, että tuomioistuinlaitoksen voimavaratilanne edellyttää sekä välittömiä että perusrahoitusta merkittävästi parantavia lisämäärärahoja. Ministeri Henrikssonille sanoisin, jos hän olisi täällä, että laittaisi viimeinkin tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksen säädyliselle tasolle.

Täällä puhutaan paljon oikeusvaltiosta, ja se on ollut meillä EU:ssakin keskeinen tavoite, mutta meillä oma tuomioistuinlaitos toimii ääri rajoilla tunnollisten ihmisten voimin. Kun heiltä loppuvat voimat, loppuu oikeusturvan antaminen. Ja on hyvä muistaa, että ministeri Henriksson on korostanut tätä ketjuajattelua, että kaikkialla pitää olla riittävästi rahoitusta ja tasaisesti. On näin, että jos yksi ratas yskii, niin tukehtuu koko ketju, ja tämä on koko aika vaarana meillä.

Kolmas seikka, jota haluaisin nostaa, on Rikosseuraamuslaitos. Lakivaliokunta on nostanut erikseen Rikosseuraamuslaitoksen taloudellisen tilanteen, jota pidetään erityisen huolestuttavana, esille. Henkilöstöä on liian vähän suhteessa vankien määrään, laitospäätöksien sekä täytäntöönpanon vaikuttavuustavoitteisiin, mikä heijastuu vankiloiden turvallisuustilanteeseen, josta saamme jatkuvasti lukea. Vaikka vankiluku on alentunut, on samalla intensiivistä valvontaa edellyttävien vankien osuus kasvanut. Erityistä huolta tällä hetkellä aiheuttaa kuitenkin henkilökuntaan kohdistuneiden uhkausten ja aggressioiden lisääntyminen sekä vankiloissa että myös vapaa-ajalla. Aggressioiden taustalla on vahvoja yhteiskunnallisia järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä asioita. Vankien välisen väkivallan taustalla on usein huumausainerikollisuus ja siihen liittyvä painostus ja velkasuhteet. Saamme jatkuvasti lukea näitä huolestuttavia uutisia. Valitettavasti valtiovarainvaliokunta ei edes joululahjarahoissa muistanut tuomioistuinongelmaa, vaikka sitä nostimme, ja harmillisesti siellä oli ideologisia hankkeita, mistä olen todella pahoillani. [Kimmo Kiljunen välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt meille on saapunut ministeri tänne paikalle. Pahoittelen ministerille, että olemme etuajassa, mutta teillä on nytten puheenvuoro ja sen jälkeen siirrytään debattiin.

10.47 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Värderade talman, arvoisa puhemies! Haluan aloittaa kiittämällä valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostoa sekä lakivaliokuntaa oikeusministeriön hallinnonalan talousarvioesitystä koskevasta työstänne.

Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan ensi vuodelle määrärahoja hieman yli miljardi euroa, joten hallinnonalan määrärahataso on lähes 60 miljoonaa euroa suurempi kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Suomen kaltaiselle oikeusvaltiolle kansalaisten luottamus toimivaan oikeusjärjestelmään ja oikeudenhoitoon on ratkaisevan tärkeää.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

On kyse yhdestä demokratiamme peruspilareista. Siksi on hyvin tärkeää, että huolehdimme turvallisuudesta ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta ja kohdennamme riittäviä voimavaroja esimerkiksi oikeuslaitoksen ja Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan.

Rahoitusta esitetään muun muassa oikeudenkäyntien asiointien sujuvoittamiseen ja rikosvastuun toteutumisen turvaamiseen. Vankiloiden turvallisuuden parantamiseksi ehdotetaan 3,2 miljoonan euron lisäystä turvatekniikan uudistamiseen, ja myös vankiloiden henkilöstön lisäämiseksi esitetään samansuuruisia rahoitusta.

Koronaviruspandemia on aiheuttanut oikeusministeriön hallinnonalalle pitkäkestoisia ruuhkia ja tarvetta lisäresursseihin. Siksi on tärkeää, että koronavirusepidemiaan ja sen jälkihoitoon liittyvät määrärahaehdotukset on nyt sisällytetty talousarvioesitykseen ja otetaan myös ensi vuoden ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä huomioon.

Värderade talman! Fungerande rättsvård och förverkligande av straffrättsligt ansvar förutsätter att alla länkar i kedjan polis, åklagare, rätts hjälp, domstolar, fängvård och utsökning fungerar. Regeringen satsar också därför nu på samtliga dessa verksamhetsområden. Valfungerande rättsvård har också en avgörande roll för vårt lands konkurrenskraft. Fungerande rättsprocesser skapar säkerhet för företagen och ökar deras förtroende för att det lönar sig att investera i Finland.

Arvoisa puhemies! Toimiva oikeudenhoito ja rikosvastuun toteutuminen edellyttävät, että ketjun kaikki osat eli poliisi, syyttävä, oikeusapu, tuomioistuimet, vankeinhoito ja ulosotto toimivat. Tässä talousarvioesityksessä pyritään siitä huolehtimaan. Hyvin toimiva oikeudenhoito on myös ratkaisevassa asemassa maamme kilpailukyvyn kannalta. Yrityksille toimivat oikeusprosessit luovat varmuutta ja lisäävät luottamusta siihen, että Suomessa kannattaa investoida.

Esityksessä on myös lisäyksiä esimerkiksi talous- ja velkaneuvontaan ja yleiseen edunvalvontaan, joissa asiakasmäärät ovat jatkuvassa kasvussa. Myös uhrien oikeusturvasta ja avunsaannista huolehtiminen on erittäin tärkeää, siksi lisäystä esitetään myös muun muassa avustuksiin Rikosuhripäivystyksen toiminnan turvaamiseksi. Esimerkiksi Psykoterapiakeskus Vastaamoon kohdistunut tietomurto on hyvin vakava tapaus, jota toimivaltaiset viranomaiset parhaillaan selvittävät. Useat eri toimijat ovat olleet edesauttamassa uhrien nopeaa avunsaantia. Talousarvioesityksessä ehdotetaan myös 0,6 miljoonan euron lisäystä Rikosuhripäivystyksen toiminnan turvaamiseen.

Hyvän oikeusvaltion vahvuutena on vakaus ja varmuus. Kuitenkin oikeusvaltion toimijoiden on uudistuttava vastatakseen paremmin nykypäivän ongelmiin ja uusiin palvelutarpeisiin. Talousarvioesityksessä ehdotetaan lisäyksiä muun muassa istuntosalien tekniseen varusteluun, todisteluun ja näytön vastaanottamiseen jatkossa videotallennuksella sekä oikeudenhoidon digitalisaatiota tukevien tietojärjestelmien kehittämiseen. Nämä toimet modernisoivat meidän tuomioistuinlaitostamme, kun ensi vuonna otamme merkittäviä askeleita eteenpäin digitalisaation saralla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi. Nyt tehdyt panostukset oikeudenhoitoon ovat välttämättömiä. Olen oikeusministerinä iloinen siitä, että hallitus nyt selkeästi vahvistaa oikeudenhoitoa. Suomalainen oikeudenhoito on yleisesti ottaen tehokasta ja laadukasta, ja haluamme, että se on sitä jatkossakin. On tärkeää, että vahvistamme oikeudenhoitoa tarvittavilla määrärahoilla. Luottamus oikeusjärjestelmäämme on hyvällä tasolla, ja tämän luottamuksen säilyttäminen on erityisen tärkeää. Ensi vuoden budjettiesitys oikeusministeriön hallinnon-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

alalle on kokonaisuutena katsoen selvästi [Puhemies koputtaa] parempi kuin moneen vuoteen. — Kiitos

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme debattivaiheeseen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta, vastauspuheenvuoronäppäintä. — Keskustelun aloittaa edustaja Tolvanen.

10.53 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos minis-terille esittelystä. Siinä oli paljon hyviä elementtejä.

Mutta olen kyllä erittäin huolissani vankiloiden tilanteesta. Siellä järjestäytynyt rikolli-suus valtaa alaa ja koettaa saada vankilat ”hallintaan”, niiden toimintoja hallintaan. Pari-sen vuotta sitten Rikosseuraamuslaitoksen johto valitettavasti antoi julkisuuteen sellaisia tietoja, joilla pystyttiin yksilöimään tiedustelutoimintaa vankiloissa tekevät vanginvartijat, ja se oli paha virhe. He joutuivat maalittamisen kohteeksi. Nyt tilanne on se, että myös van-ginvartijoita pahoinpidellään. Tässä puolentoista vuoden aikana on ollut lähes parikym-mentä vanginvartijoihin kohdistuvaa pahoinpitelyä, joiden takana on järjestäytynyt rikol-lisuus. Tämä on hyvin huolestuttava ilmiö. Toki vanginvartijoitahan pitäisi saada paljon enemmän lisää, niin kuin monen muunkin alan viranomaisia. Tekninen valvonta on tärkeä-tä.

Mutta heitän edelleen vanhan ajatukseni ilmaan: Eikö järjestäytyneen rikollisuuden tor-juntaan pitäisi saada omaa [Puhemies koputtaa] tiukkaa erillislainsäädäntöä? Hallitusoh-jelmassa sanaa ”järjestäytynyt rikollisuus” ei mainita kertaakaan, valitettavasti. [Puhemies koputtaa] Tartutteko tällaiseen täkyyn?

10.54 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut keskus-telua siitä, miksi... [Puhujan mikrofonin on suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän mikrofonia päälle, kiitos.

Kiitos, arvon puhemies! — Tässä keskustelussa nousi esiin se, miksi valiokuntavaihees-sa ei ole lisättyä resurssia esimerkiksi tuomioistuinlaitokseen. Mutta kun me kaikki tie-dämme, että nämä lisäykset, joita tehdään nyt tässä vaiheessa, ovat kertaluonteisia eivätkä pysyviä, niin ne eivät tosiasiallisesti ratkaise niitä toimintameno-ongelmia, mitä eri hallin-nonaloilla on. Sitten toteaisin tähän ideologisuuteen, että jos Rikosuhripäivystys tai vaik-kapa rikoksen uhrien tukipalveluita tuottavat järjestöt ovat ideologinen valinta, niin mie-lestäni se on hyvä ideologinen valinta, koska sitä kautta tuetaan muun muassa naisiin koh-distuvan väkivallan torjuntaa. [Kimmo Kiljunen: Meri vastaa!]

10.55 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähinnä nyt tarkoitin esimerkiksi tätä Pakolaisneuvonta ry:tä, jonne lapataan koko ajan lisää rahaa. Tuon 300 000 euroa varmasti tuomioistuin olisi mielellään tässä koronatilanteessa ottanut vas-taan. Heillä on todellinen hätä.

Ministeri, en tiedä, kuulitteko valiokunnan puheenjohtajan terveisiä, mitä teille lähetin. Mutta oikeastaan keskeinen asia on se, että voisitteko te ministerinä päättää tämän JTS-miljardisäästötavoitteen, kerta kaikkiaan laittaa sen romukoppaan, kun ei tässä ole mitään järkeä, että tuomioistuin ja oikeuslaitos ja vankilat ja muut eivät voi suunnitella toimin-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

taansa pitkällä jännteellä, eivät voi vakinaistaa henkilökuntaa. Sitten niitä paikkaillaan lisämäärärahoihin tai vaikka nyt joillakin pysyvillä määrärahoilla.

Tuomioistuinlaitos kertoi, että tämä lisämääräraha, 2,7 miljoonaa euroa, ei anna mahdollisuuksia henkilöstön lisäämiseen. Ja kun teillä on tuo ajatus, että tehostetaan ja tehostetaan, niin jutut ovat laajoja ja vaikeita, ei niitä pystytä loputtomiin tehostamaan. Elikkä keskeinen oikeusvaltiotekijä, puuttukaa rakenteisiin ja muuttakaa tämä.

10.56 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia sekä ministerille että jaoston puheenjohtajalle hyvästä työstä ja selkeistä fokuksista niin, että saatiin pysymään homma kasassa eikä ehkä ripoteltuna ihan sinne tänne.

Nostan muutamia asioita, jotka eivät tulleet tässä keskustelussa vielä kovin paljon esille. Talous- ja velkaneuvontaan lisätään määrärahoja. Se on erittäin hyvä asia nyt korona-aikana, kun ihmisillä on hätä, samoin ulosoton ja konkurssin valvontaan tulevat yli 5 miljoonaa euroa. Monihan ei tiedä, että myös ulosotossa tapahtuu hyvin paljon neuvontaa. Olsinkin sitä mieltä, että näitten molempien instanssien toimintatapoja kannattaa käydä joskus läpi ja konkretisoida, mitä kaikkea siellä voi tehdä. Autoin erästä velkaantunutta selvittämään asioitaan, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi tällaiset yhteydenotot näihin ulkomaisiin pankkeihin voivat olla monille käytännössä aivan mahdottomia, [Puhemies: Aika!] jos ei apua löydy. — Kiitos.

10.58 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill börja med att tacka ministern för de satsningar som nu görs inom justitieministeriets förvaltningsområde. Det gäller olika satsningar på att få smidigare rättegångar, att asylsökandes rättskydd stärks och att tillgängligheten på ekonomi- och skuldrådgivning förbättras.

Mutta sitten toiseen asiaan.

Oikeusministeriön työryhmä ehdottaa, että todistajien ja asianosaisten kuulustelut aletaan videoida käräjillä. Tätä tehdään jo Ruotsissa, ja tästä on hyviä kokemuksia. Kuten ministeri itse on jo todennut, ihminen muistaa asiat paremmin, kun tapahtumista ei ole kulu-
nut niin paljon aikaa. Tämä parantaisi kansalaisten oikeusturvaa, uhrien asemaa ja estää tarinoiden jalostamisen matkan varrella. Uusi käytäntö säästää myös aikaa ja vaivaa uhrilta, ja tarvittaessa voidaan katsoa olennaisia kohtia useita kertoja.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Henrikssonilta: millaisia resursseja tarvitaan, että tämä uudistus voidaan ottaa käyttöön?

10.59 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan alkuun kiittää ministeri Henrikssonia esittelystä ja siitä, että oikeusministeriön osalta ensi vuoden talousarviosta löytyy monia hyviä ja tärkeitä lisäyksiä, joiden puolesta olen itsekin täällä puhunut ja joita olen kannattanut.

Hyvänä esimerkkinä haluan nostaa naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävän perustamisen ja toisena näytön keskittämisen käräjäoikeuksiin. Tämä on merkittävä prosessiuudistus ja hyvinkin tarkoituksenmukainen.

On myös hyvä, että vankiloiden turvatekniikan uudistamiseen panostetaan 3,2 miljoonaa, mutta kyse on lopulta paljon muustakin kuin pelkästä turvatekniikasta, ja toivon, että hallitus tämän myös huomioi paremmin jatkossa.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Haluaisin käyttää kuitenkin nyt tilaisuuden ja ministerin läsnäolon hyväksi ja kysyä, mitä tällä summalla varsinaisesti saadaan. Kysyisin myöskin, että kun resurssilisäystä tulee, niin mahdollistaako tämä myös Hämeenlinnan naisvankilan avaamisen täydessä laajuudessa. — Kiitos.

11.00 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja, ja esimerkiksi nämä edustaja Bergqvistin ja Tolvasen huomiot, mitä pitää jatkossa korostaa, ovat sinänsä sisällä tuossa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Ottaisin erityisesti tämän edustaja Tolvasen huolen järjestäytyneestä rikollisuudesta. Siinä on monentyyppistä kohtaa, jossa suomalainen yhteiskunta on liian pehmeästi suhtautunut tähän kasvavaan ongelmaan. Itse aikoinaan jo tein ehdotukset tästä koventamisperusteesta rikoslakiin, ja sitä silloisessa eduskuntakäsittelyssä loivennettiin, ja nyt sitten on havaittu vuosien mittaan, että korkeimmissa oikeuksissa asti on selvää haluttomuutta soveltaa näitä koventamisperusteita. Pahimmoillaanhan tämä tietysti johtaa siihen, että siellä tavallaan olisi se pelko, kiristyksenluontoinen uhka, jonka takia sitä ei sovellettaisi, mutta toivottavasti tässä vaiheessa ei olla. Joka tapauksessa täytyisi tiukentaa tätä linjaa niin lainsäädännössä kun käytännön resursseissa.

11.01 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monessa me olemme Suomessa maana mielettömän hyviä, jopa parhaita, mutta yhdessä asiassa olemme tosiaan epäonnistuneet perustavanlaatuisesti, ja se on tämä naisiin kohdistuvan väkivallan kitkeminen. Sitä tapahtuu kodeissa, työpaikoilla, verkossa, ja Suomi on ikävä kyllä tästä näkökulmasta naisille vaarallinen maa. Valitettavasti korona on entisestään heikentänyt tätä tilannetta.

Tämä budjetti antaa onneksi entistä paremmat mahdollisuudet puuttua naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, ennaltaehkäistä sitä ja tehdä sitä torjuntaa monin eri keinoin — siitä kiitos. Myös valtiovarainvaliokunnassa teimme monia tärkeitä lisäyksiä nimenomaan tähän kokonaisuuteen, Rikosuhripäivystykseen ja turvakotipaikkojen määrän lisäämiseen, ja nämä tulevat todella tarpeeseen.

Toisesta kokonaisuudesta lyhyesti. Oikeusvaltiossa olennaista on, että jokainen saa asioilleen asianmukaisen käsittelyn ja ripeän, sujuvan käsittelyn, ja turvapaikanhakijoiden oikeusturva tästä näkökulmasta on valitettavasti meillä [Puhemies koputtaa] heikentynyt viime vuosina. Tähän liittyen kysyisin ministeriltä, milloin saamme tähän liittyvät lakiesitykset eduskuntaan.

11.02 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän lakivaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Merta erinomaisesta huomiosta liittyen tähän JTS-miljardikikkailuun. En lähde sitä toistamaan, mutta toiseen asiaan:

Korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien sekä oikeusaputoimistojen toimintaan on vuodesta 2015 alkaen merkittävästi vaikuttanut turvapaikka-asioden määrän nopea kasvu. Hallitus esittää ensi vuodelle turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan hallintotuomioistuimille ja oikeusavulle 5,9 miljoonan euron lisärahoitusta.

Asiaa on käsitelty myös PS:n omassa vaihtoehtobudjetissa, ja esitämme mainitun 5,9 miljoonan euron leikkaamista. Turvapaikanhakijat tehtailevat jo nyt useita uusintahakemuksia, jotta voivat pysyä maassa. Heidän sirkukseensa ei tarvita yhtään lisää euroja.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

11.03 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokuntana olemme tämän vuoden aikana tehneet useita korona-aikaan liittyviä mietintöjä, ja täytyy sanoa, että olen samaa mieltä valiokunnan puheenjohtaja Meren kanssa siitä, että yhteinen nimittäjä näille mietinnöille on ollut huoli rahoista ja siitä, kuinka saadaan selvitettyä nämä asiat näin korona-aikana eteenpäin. Toki sinne on tullut nyttien lisäyksiä rikosketjun huolehtimiseen ja talous- ja velkaneuvontaan ja ulosoton konkurssivalvonta-asioihin, mutta raha ei edelleenkaan kyllä ole riittävä, eli kannan edelleenkin kyllä huolta — kuten varmaan koko valiokunta — varojen riittävydestä.

Mutta minulla on oikeastaan kysymys, mikä ei nyt ole vielä noussut esille meidän valiokunnassamme. Meillä on tulossa nyt ensi keväänä kuntavaalit, meillä on edelleenkin maailmanlaajuinen pandemia, korona jyllää Suomessa. Onko hallitus miten varautunut ohjeistuksella tai rahoituksella, että saataisiin järjestettyä turvallisesti kuntavaalit ja ihmiset voisivat käyttää äänioikeuttaan siellä vaalikentillä? Varsinaisena vaalipäivänä ihmiset kuitenkin äänestävät aika paljon ja kokoontuvat yksiin tiloihin. — Kiitos.

11.05 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Oikeusministeriön talousarvioesityksessä on lähdetty oikeaan suuntaan, kun määrärahoja on lisätty monelta osin. Valitettavasti kuitenkin olemme tilanteessa, jossa vuosia jatkunut alibudjetointi näkyy jo oikeuslaitoksen pysyvänä toimintakyvyn heikentymisenä. Nyt myönnetyt lisärahat ovat vain paikkausrahaa, mutta eivät tilanteen korjaamista pysyvästi sellaiselle tasolle, jolla sen pitäisi olla.

Jotta Suomi voisi olla sellainen valtio, jossa oikeusvaltioperiaatetta noudatetaan ja resursoidaan riittävästi, tarkoittaa se käytännössä sitä, että koko oikeusalan ketju — poliisi, syyttäjät, tuomioistuimet, vankilat, Rikosseuraamuslaitos — voi toimia riittävillä resursseilla siten, että rikosten tutkinta ja selvittäminen on hyvin ja oikea-aikaisesti tehty. [Puhemies koputtaa] Tämä voisi toteutua niin, että eduskunta ottaisi tästä vastuun vaikka parlamentaarisessa työryhmässä ja [Puhemies: Aika!] pysyvästi toisi resursseja.

11.06 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Eilen julkaisimme tiedusteluvalvontavaliookunnan toimesta valiokunnan ensimmäisen mietinnön. Mietintö on silläkin tavalla historiallinen, että tässä tasavallassa, uusien tiedustelulakien voimassa ollessa, kyse on ensimmäisestä mietinnöstä ja etenkin itsenäisen Suomen tiedustelutoiminnan ensimmäisestä mietinnöstä samoitin.

Tämä mietintö koski tiedusteluvalvontavaltuutetun vuosikertomusta vuodelta 2019, ja olisin kysynyt, onko rouva ministeri ehtinyt jo tutustua mietintöön ja sen keskeisiin huomioihin. Tiedusteluvalvontavaltuutettu kuuluu oikeusministeriön hallinnonalan alle, ja näissä keskeisissä huomioissa kiinnitimme huomiota muun muassa siihen, että valtuutetulla ei ole määriteltyä sijaista tehtävien hoitamiseen. Valtuutetun toimivaltuudet ja oikeudet ovat varsin korkealle säädettyjä, [Puhemies koputtaa] ja näin ollen hän tarvitsisi myös sijaisen. Tähän toivoisin vastauksen. — Kiitos.

11.07 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Oikeudenkäyntien sujuvoittaminen on tärkeä tavoite. Aika ajoin, itse asiassa aika paljonkin, tulee palautetta siitä, että esimerkiksi seksuaalirikosten uhrien ja erityisesti lapsiuhrien kohdalla nämä oikeudenkäynnit venyvät liian pitkiksi, niitä haavoja revitään useat kerrat auki, ja toivoisin, että tätä voitaisiin sujuvoittaa. Oikeudenkäyntien venyminen kai-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

ken kaikkiaan näissä väkivaltaan ja seksuaalirikoksiin liittyvissä tapauksissa on iso ongelma.

Vankilahenkilöiden turvallisuudesta olemme täällä puhuneet, ja toivoisin, että te, ministeri Henriksson, voisitte siihen muutaman sanan vielä todeta. Ja sitten tämä Hämeenlinnan kansainvälisestäikin edistyksellinen naisvankila: onko todella nyt niin, että tämä naisvankila aukeaa vain vajaalla teholla, vai oletteko pystyneet varmistamaan sinne riittävät resurssit, [Puhemies koputtaa] että saisimme tämän vankilan käyttöön koko voimalla?

11.08 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tahtoisin tiedustella hallituksen suhtautumista rikoksesta saataviin rangaistuksiin. Mielestäni varsinkin rangaistukset rikoksista, jotka kohdistuvat henkilöön tai omaisuuteen, ovat Suomessa aivan naurettavia. Kauppoihin kohdistuvat varkaudet ja näpistykset ovat kasvussa. On mielestäni täysin kestäväntöntä, että samat henkilöt tulevat päivästä toiseen näpistelemään tai varastamaan muun muassa päivittäistavarakaupoista saamatta rangaistusta tekoihin.

On arvioitu, että varkaudet ja näpistykset aiheuttavat vuosittain noin 550 miljoonan euron kustannukset. Mikään raha ei kuitenkaan korvaa sitä henkistä tilaa, minkä ihminen kokee esimerkiksi kaupan kassalla, kun sinne tullaan sinun työvuorollasi ryöstämään esimerkiksi puukolla uhaten. Tätä tapahtuu valitettavasti joka päivä jossain päin Suomea, ja ryöstäjien tuomiot ovat täysin naurettavia — jos he edes saavat tuomiota, koska jokainen tietää, mitkä ovat poliisin ja Syyttäjälaitoksen resurssit tällä hetkellä. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri Henriksson: Mitä olette valmiita tekemään, jotta muun muassa nämä myymälävarkaudet ja näpistykset saadaan kitkettyä minimiin, ja mitä vastaatte yrittäjille ja työntekijöille, jotka kokevat tätä päivittäin? Oletteko valmis pohtimaan esimerkiksi sellaista, että kaupat voisivat hakea lähestymiskieltoa jatkuvasti häiriötä aiheuttaville henkilöille, koska jotain on tehtävä ja pikaisesti? Tilanne on kestäväntön tälläkin saralla. — Kiitos.

11.09 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä niihin huomioihin, joita tässä on esitetty rikosketjun resursoimisesta ja myös velkaneuvonnan vahvistamisesta. Nyt korona-aikana on tehty useita poikkeuksia niin ulosottoon, konkurssiin kuin pikavippien sääntelyyn, ja valiokunta on korostanut todella tätä sääntelyn yhteisvaikutusta ja sen huomioimista jatkossa, mutta ehkä vieläkin voimakkaammin sitä, että tarvitaan myös kiireellisesti pysyviä lainsäädäntömuutoksia todennäköisesti niin ulosoton kuin maksuhäiriömerkintöjenkin osalta.

Kun nyt on käynnissä useita ylivelkaantuneiden asemaan liittyviä uudistuksia, haluaisin kysyä: milloin esimerkiksi maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoihin, positiiviseen luottorekisteriin tai ulosoton suojaosan mahdolliseen korottamiseen liittyviä uudistuksia tuodaan eduskuntaan? — Kiitos.

11.10 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tolvanen ja edustaja Koskinen käyttivät täällä hyvän puheenvuoron järjestäytyneestä rikollisuudesta, ja jos oikein olen käsittänyt, niin hallitusohjelmassa ei ole minkään näköistä mainintaa järjestäytyneestä rikollisuudesta, vaikka se on koko vuosikymmenen soluttautunut yhteiskunnan rakenteisiin ja on entistä suurempi uhka. Aiotteko te, arvoisa oikeusministeri, nyt viedä eteenpäin sitä käsitystä, että järjestäytyneeseen rikollisuuteen pitäisi säätää oma erillislakinsa, jossa käydään sitten läpi nämä yksityiskohdat, turvallisuusnäkökohdat, viranomaisten maalittaminen ja kaikki muu, että tähän vihdoinkin puututtaisiin? Jengiytyminen

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

ja myös etninen rikollisuus ovat koko ajan nousussa ja raaistuvat, ja väkivalta ja pelote järjestäytynyttä yhteiskuntaa uhkaavat. Aiotteko te viedä asiaa eteenpäin, vaikka sitä ei hallitusohjelmassa ole mainittu?

11.12 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvon ministeri! Täällä todellakin taas ollaan huolissaan siitä, miten turvapaikanhakijoiden oikeusturva toteutuu, mutta samaan aikaan meillä on tällä hetkelläkin ulosotossa suomalaisia ihmisiä, entisiä veronmaksajia, ehkä joskus vielä veronmaksajia, jos joku näitten puolesta ajaisi asiaa, koska sieltä saataisiin sitä kuuluisaa työllisyysastettakin nostettua, kun saataisiin niille henkilöille motivaatiota työntekoon.

Nyt siellä on todellakin paljon ihmisiä, jotka ovat henkisesti toimintakyvyttömiä ja eivät pysty, ja vaikka olisi jonkunäköisiä apuja mahdollista saada jostain, kunnan kanavia näihin ei kuitenkaan ole niin, että he voisivat siinä henkisessä tilassa pystyä hoitamaan kunnolla omia asioitaan, ja samaan aikaan sitten koronkiskojat ja velkojat painavat päälle ja lisäävät vain taakkaa. [Puhemies koputtaa] Voitaisiinko tällekin suunnata jotain rahaa?

11.13 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastakkainasettelu tällaisten asioiden, esimerkiksi ulosoton tai turvapaikanhakijoiden, välillä on hiukan erikoista... [Leena Meri avasi mikrofoninsa, jolloin puhujan mikrofonin sulkeutui]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt edustaja Ovaskalla on puheenvuoro.

Ymmärrän, arvoisa puhemies, jos perussuomalaisia häiritsee tämä puheenvuoro, mutta tämä rinnastaminen erityisesti esimerkiksi ulosoton ja turvapaikanhakijoiden välillä on erikoista. Se on vähän kuin erään puolueen puheenjohtajan rinnastus närpiöläisistä ja siitä, paljonko siellä nostetaan erilaisia tukia.

Me kuitenkin jaamme tämän yhteisen huolen oikeusministeriön hallinnonalalla, ja on ollut erityisen hieno huomata sekä ministerin että valiokunnan perussuomalaisen puheenjohtajan yhteistyö, ja olemme valiokunnassa saaneet hienosti näitä asioita eteenpäin. Toki tunnistamme ne tarpeet, mitä siellä on, ja yritämme niitä porukalla viedä eteenpäin, ja myöskin sekä lakivaliokunta että valtiovarainvaliokunta varmasti ovat pohtineet niitä tarkkaan.

Mutta sen sanon tästä asioiden käsittelystä, oikeusvaltioperiaatteesta ja siitä, saako asiansa tuomioistuimessa käsiteltyksi, että se ero meillä on, [Puhemies koputtaa] hallituksella ja perussuomalaisilla, että me toimimme perustuslain mukaan.

11.14 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronavirus on iskenyt rajusti heihin, jotka ovat jo valmiiksi heikommassa asemassa yhteiskunnassamme. Rajoitukset ovat tuntuneet raskailta ja ankarilta monille meistä. Vankiloissa kuitenkin niitä vähäisiäkin oikeuksia, esimerkiksi opiskeluun ja läheisten tapaamiseen, on jouduttu rajoittamaan erityisen raskaasti.

Olen kantanut epidemian aikana erityistä huolta vankien lapsista, jotka eivät kevään aikana saaneet tavata vankilassa olevaa vanhempaansa kasvotusten kuukausiin. Kysyisinkin ministeriltä: miten turvaamme nämä lapselle merkitykselliset tapaamiset ja niiden toteutumisen jatkossa?

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

11.15 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jag vill också tacka regeringen och justitieministern för att för första gången på länge ha lyckats höja anslagen till justitieministeriets förvaltningsområde, även om det är helt klart att det ännu finns många behov då det här arbetet måste fortsätta. Jag tänker också att det tycks vara helt nödvändigt att vi i varje taltur i riksdagen fortsätter att påminna oss om att vår grundlag säger att varje människa är lika inför lagen. Det är en grundläggande fråga.

Ett av de största människorättsproblemen vi har i Finland är våld mot kvinnor, och därför är jag väldigt glad att kvinnorörelsens rop genom över 100 år äntligen resulterat i att vi skapar en sådan här nationell rapportör som behandlar våld mot kvinnor, för att äntligen hitta nya system och ha sådan information att vi skulle kunna stoppa det här våldet. Kvinnorörelsen har jobbat med det här i över 100 år, och man tycker att vi i ett land som [Puhemies koputtaa] Finland borde ha bättre förmåga, så jag tackar för det. Arbetet fortsätter.

11.17 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri omassa puheenvuorossaan piti Pakolaisneuvonnalle lisättävää määrärahaa ideologisena. Arvoisa puhemies, perussuomalaiset tekevät tästä ideologisen. Riippumatta siitä, onko tämä ideologista vai ei, minusta on arvokasta, että määrärahoja on lisätty rauhantyöjärjestöjen toimintaan, Ihmisoikeusliiton tukeen, Pakolaisneuvontaan ja naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaan. Ymmärsin, että jaoston puheenjohtaja, edustaja Filatov täällä totesi, että tästä tehdään myöskin selvitys, koska eri pääluokista annetaan nyt näille kansalaisjärjestöille tukia — mukaan lukien ulkoministeriö, mukaan lukien opetus- ja kulttuuriministeriö, ja oikeusministeriö ja myöskin puolustusministeriö antavat eräille kansalaisjärjestöille tukea. On järkevää, että selvitetään nämä tuet ja koordinoidaan sitä yhdessä, mutta toivottavasti se selvitystyö ei johda siihen, että näiden järjestöjen tuki kokonaisuudessaan laskisi, vaan taataan se, että nämä järjestöt pystyvät kunnolla toimimaan tässä kansalaisyhteiskunnassa. Tämä on demokratiaa, moniarvoista demokratiaa, mitä tässä tuetaan samalla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan ministerille puheenvuoron, 3 minuuttia, ja sen jälkeen jatkamme debattia. — Ministeri, olkaa hyvä.

11.18 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin hyvistä kysymyksistä. Aloitan lakivaliokunnan puheenjohtajan kysymyksestä JTS-miljardin säästöstä ja totean, että oikeusministeriön hallinnonalalla tämä säästö on pysäytetty vuoden 2022 tasolle, ja se on jo saavutus sinänsä. Tälle kehyskaudelle on tehty nyt lisäyksiä, joilla säästön haitalliset vaikutukset on pyritty minimoimaan, ja tällä hallituskaudella ei ole tehty uusia säästöpäätöksiä. Kokonaistilanne on kuitenkin haasteellinen, mutta olen iloinen siitä, että olemme saaneet lisämäärärahaa ja tilanne on siltä osin parempi kuin moneen vuoteen.

Sitten, arvoisa puhemies, tästä vankilaturvallisuudesta. Erittäin hyvä, että edustajat nostavat sen kysymyksen esille. Me pyysimme, minä ja ministeriö, Rikosseuraamuslaitokselta selvityksen vankiloiden turvallisuustilanteesta lokakuussa, ja olen myös istunut sekä Risen pääjohtajan kanssa että Vankilavirkailijain Liiton kanssa käymässä läpi tätä tilannetta. Nyt tilanne on se, että ensi vuonna tulee lisärahoitusta. Me saamme uuden varmuusosaston Turkuun. Siihen panostetaan noin 500 miljoonaa, ja Rikosseuraamuslaitoshan sijoittaa järjestäytyneen rikollisuuden vangit omille osastoilleen erilleen muista vangeista. [Ben Zyskowicz: Tämän minä tiesin, että tällä hallituksella on rahaa kyllä!]

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Olemme myös pyytäneet, että Rikosseuraamuslaitos ensi vuonna tekee ulkoisen arvioinnin vankilaturvallisuustilanteesta ja ryhtyy sen pohjalta myös lisätoimiin järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisemiseksi. Turvatekniikkaan tulee nyt se 3,2 miljoonaa lisää, ja se on välttämätöntä ja se tulee tarpeeseen. Tulee turvalaitteet vankiloihin niin, että voidaan tarkastaa, mitä ihminen tuo mukanaan. Myös vankilavirkailijoille itselleen se on turvallisuusasia, että vangit tietävät, että sinne vankilaan ei voi tuoda kännyköitä ja muuta, mitä he usein haluaisivat. Elikkä haasteet on tunnistettu.

Sitten tästä talous- ja velkaneuvonnasta, siitä oli hyvä puheenvuoro. Siihen myös lisätään nyt resursseja. On äärimmäisen tärkeätä, että tässä haasteellisessa koronatilanteessa meidän kansalaiset saavat sitä neuvontaa oikea-aikaisesti ja ympäri Suomea.

Alioikeuksien tilanne ja näytön keskittäminen alioikeuksiin on se tulevan vuoden ja tulevien vuosien suuri mahdollisuus, se digitalisointi, mikä nyt tehdään, se, että panostetaan siihen, että saadaan modernit istuntosalit, [Puhemies koputtaa] joissa näitä näyttöjä otetaan vastaan ja videot voidaan käyttää hovioikeudessa. [Puhemies koputtaa] Se on iso askel eteenpäin.

11.21 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeudenkäytön koko ketjun toimivuus on erittäin tärkeä asia. Siis se, että asiat menevät järjestäytyneessä aikataulussa läpi prosessin ja että se on riittävän resursoitu, ja tähän muun muassa edustaja Laukkanen kiinnitti puheenvuorossaan huomiota. Sen toimivuus on erittäin tärkeää yleisen lainkuuliaisuuden kannalta ja myös sen kannalta, että oikeusvaltioperiaate Suomessakin toteutuu.

Nyt kuitenkin meillä on yleinen käsitys siitä, että rikollisuuden määrä ei suinkaan ole maassamme vähentynyt mutta nostettujen syytteiden määrä on radikaalisti vähentynyt, tutkinnan rajoittamisista johtuen. Tiedustelenkin: mitä voitaisiin tehdä sen eteen, että konnat kuitenkin saataisiin edesvastuuseen, eikä näitä tutkintoja kuitenkin selkeissä myymälävarkaustapauksissa sun muissa, joihin edustaja Lundénkin kiinnitti huomioida, tapahtuisi näin paljon? Yleisen lainkuuliaisuuden kannalta sekä oikeudenmukaisuuden ja oikeuden toteutumisen kannalta on kuitenkin selvä, [Puhemies koputtaa] että rötöksiin syyllistyneet tulee saada vastuuseen.

11.22 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, sanoitte, että haasteet on tunnistettu, mutta ehkä kysyisin: kohdennetaanko sitten tulevat varat oikein? Vankilavirkailijoitten puheenjohtaja Antti Santamäen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen sairauspoissaolot ovat lähes puolet enemmän kuin valtiolla yleensä. Arvon ministeri, tarvitaan lisärahoitusta kentälle, siis vartijoihin. Johtoa on lisätty jo riittävästi.

11.23 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön pääluokka on äärimmäisen tärkeä kansalaisten turvallisuuden kannalta. Kotiseudullani tuolla itärajalla tilanne on sellainen, että siellä on ihmisten turvallisuus vaarantunut. Toki poliisitoimi kuuluu sisäasiainministeriön pääluokkaan, mutta esimerkiksi tästä susitilanteesta on tehty kanteluita oikeusasiamiehelle, kun tilanne on aivan mahdoton. Poliisille on kanneltu esimerkiksi, kun poliisi ei ole noudattanut lakia. Vieraslajilaissa ja metsästyslaissa on mainittu näistä koirasusista, jotka ovat ihan erilaisia elukoita kuin oikea susi on. Samoin Luonnonvarakeskus pannoitti susia sillä keinoin, että heillä tietyt luvat pitää olla kunnossa ja metsästysoikeuden haltijalta lupa. Siitä poliisin toiminnasta teki

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

asianomainen juukalainen mies kantelun oikeusasiamiehelle, kun laittomasti harjoitettiin heidän metsästysalueellaan toimia, joita ei saa tehdä. Hän teki kantelun, ja vielä ei ole tullut vastausta. Miten kansalainen saa oikeussuojaa tässä maassa, kun poliisi ei toimi ja kanteluihin ei tule vastauksia? Mistä tavallinen ihminen saa oikeussuojaa, [Puhemies koputtaa] kun tällä keinoin menetellään?

11.24 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oikeusministeriön alaan kuuluvassa budjetissa on lisätty nyt siihen koko oikeusprosessin sujuvuuteen lisäresursseja, ja se tulee tarpeeseen. Kokoomuskin on omassa vaihtoehtobudjetissaan tämän saman summan esittänyt. Kiitokset siitä, ministeri Henriksson.

Oikeudenkäyntien käsittelyajat ovat Suomessa pitkiä erityisesti riita-asioissa, ja niiden keskimääräinen käsittelyaika on noin yhdeksän kuukautta, ja jossakin, esimerkiksi Helsingissä, jopa sitä pidempi. Suomi on saanut myös langettavia tuomioita Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta oikeudenkäyntien kestosta.

Nyt tässä koronatilanne on entisestään ruuhkauttanut tuomioistuimia, ja itse olen huolissani seksuaalirikosten käsittelyajoista, miten ne pitkittyvät, ja toisena asiana lasten huoltajuusasioista. [Puhemies koputtaa] Myöskin vieraannuttamislakiin, joka tuli voimaan vuonna 2019, liittyen esimerkiksi uhkasakon käyttö on kovin vähäistä.

11.25 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käräjäoikeusverkoston harveneminen on kansalaisten oikeudensaannin näkökulmasta erittäin valitettava heikennys. Kiitän ensinnäkin ministeriä siitä, että tuossa tämän vuoden lisäbudjetissa, lisätalousarviossa, lisättiin Pietarsaaren, Iisalmen ja myöskin Varkauden istuntopaikat, mutta samassa yhteydessä kuitenkin rahaa ei löytynyt tähän Iisalmen ja Varkauden käräjäoikeuksien kanslioitten jatkamiseen. Olisinkin halunnut tiedustella ministeriltä, onko mahdollista, että tätä asiaa vielä harkittaisiin, koska ne perustelut aikanaan viime kaudella, kun ministerin kanssa tässä asiassa yhdessä teimme työtä, olivat sellaiset, että tässä haetaan kustannussäästöjä. No, nyt Iisalmen ja Varkauden osalta kuitenkin tilanne on se, että kustannukset kasvavat, jos nämä käräjäoikeuden kansliat lakkautetaan. Ja olisinkin kysynyt: olisiko mahdollista tässä asiassa tehdä vielä uudelleenharkintaa? Istuntopaikkojen palauttaminen oli sekin hyvä, [Puhemies koputtaa] mutta kanslioille tarvitaan myös jatko.

11.27 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ministeri Henrikssonia siitä, että hän on toiminut voimakkaasti oikeuslaitoksen voimavarojen vahvistamiseksi ja tässä on myös saavutettu tulosta.

Kun puhutaan meidän prosessiemme pitkittymisestä ja yleensä meidän prosesseihimme liittyvistä ongelmista, niin luonnollisesti aina nostetaan ensimmäisenä esiin resurssien lisääminen, mutta viime päivinä myös mediassa on kerrottu siitä, että myös prosesseja voitaisiin kehittää esimerkiksi siten, että todistajanlausunnot nauhoitettaisiin alioikeudessa ja hovioikeudessa ei todistajia enää uudelleen kuultaisi. Olen huomannut, että ministeriö on mediassa ja myös äsken täällä antanut tälle hankkeelle tukensa, ja pidän sitä erittäin hyvänä. Voitaisiin mennä jopa pidemmälle eli siihen, että hovioikeus ei lähtökohtaisesti ottaisi enää lainkaan kantaa näyttökysymyksiin vaan [Puhemies koputtaa] pääsääntöisesti vain oikeuskysymyksiin.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

11.28 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedusteluvalvontavaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kari tuossa jo kertoi, että saimme valiokunnan mietinnön, ensimmäisen mietinnön, valmiiksi eilen ja siitä tiedotimme, ja siihen liittyen emme varsinaisesti antaneet tänä vuonna budjettilausuntoa, mutta muutama budjetinkin kannalta merkityksellinen asia, tai oikeastaan kaksi, siellä nousee esiin. Totesimme mietinnössämme, että valiokunta kiirehtii valtioneuvostoa huolehtimaan siitä, että käräjäoikeudella — tässä puhutaan siis Helsingin käräjäoikeudesta — on asianmukaiset toimitilat tiedustelumenetelmien käyttöä koskevan lupahakemuksen käsittelyä varten. Ja toinen asia on tämä edustaja Karin esille ottama tiedusteluvalvontavaltuutetun sijaiskysymys, joka ei välttämättä ole pelkästään resurssikysymys mutta osittain sitä. Ja näihin toivoisin ministerin vastausta.

Toinen kysymys on sakon muuntorangaistuksen uudistaminen, joka liittyy näihin myymälävarkauksiinkin, ja täällä todetaan mietinnössä, että sitä ollaan uudistamassa [Puhemies koputtaa] ja varataan siihen resursseja. Mitä täällä uudistamisella tarkoitetaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Käsitykseni mukaan kaikki, jotka ovat pyytäneet tässä debattissa vastauspuheenvuoroa, ovat sen ainakin kerran saaneet. Ja annan vielä tässä vaiheessa edustajille Filatov ja Meri puheenvuorot ja sen jälkeen ministeri.

11.29 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): [Puhujan mikrofoni on puheenvuoron alkaessa suljettuna — Puhuja avaa mikrofonin] Anteeksi, arvon puhemies! Kun olen tottunut siihen, että se tulee automaattisesti, niin ei meinaa muistaa.

Mutta pyysin puheenvuoron siis vaaleihin liittyen. Valiokunta itse asiassa teki pienen muutoksen tähän vaaleihin liittyvään budjettikokonaisuuteen, joka liittyy tiedottamiseen, eliikka sen, että palkkausrahaa saa käyttää myös vaalitulanteen tiedottamiseen. Mutta kuten me kaikki tiedämme, tilanne saattaa olla vaalien aikaan aika toisenlainen kuin mihin olemme ehkä varautuneet aikaisemmin, ja silloin on tärkeätä, että otetaan tämä epidemiatilanne huomioon ja esimerkiksi turvallisuusasiat on hyvin järjestetty ja että ihmiset tietävät, miten vaalit näissä oloissa toimivat. Tästä toivoisin, että ministeri puheenvuorossaan voisi hieman avata meille kaikille sitä, miten vaaleihin näissä oloissa voidaan varautua.

11.30 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun täytyy vastata nyt sinne keskustaan päin ja edustaja Ovaskalle siihen, että kyllä sillä väliä on, ketkä ovat hallituksessa. Nämä ovat arvovalintoja, asiat ovat vastakkain. Jos ajattelen vaikka sitä, että turvapaikanhakijoiden oikeusturvan parantamiseen lisätään 5,9 miljoonaa, ja samaan aikaan kuulimme täällä, että käräjäoikeudet ovat tukossa, sinne 2,7 miljoonaa. Se on puolet vähemmän.

Ja totesitte, että te noudatatte perustuslakia. Nämä muutokset turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ovat viime kauden kiristyksiä. Ne kaikki olivat perustuslakivaliokunnassa ja käytiin läpi, yksimielisesti hyväksyttiin. Siellä olivat muun muassa edustaja Henriksson, teiltä edustaja Kurvinen. Väittekö te, että he eivät noudata perustuslakia tulkinnoissaan? Nyt, nyt, nyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä edustaja Ovaska.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

11.31 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri siksi kysyinkin teiltä, onko teillä ajatuksena, että nämä maahanmuuttajien tai turvapaikanhakijoiden asiat jätettäisiin käsittelemättä. Meillä perustuslaki lähtee siitä, että ne asianmukaisesti käsitellään, ja nyt te esitätte määrärahaileikkauksia kaikkiin näihin, eli onko teillä tarkoitus joko muuttaa perustuslakia tai ajatella niin, että turvapaikanhakijat sitten jäävät tänne pyörimään näihin ympyröihin, koska palauttaahan ei voi ilman lainvoimaista päätöstä?

Ja mitä tulee aikaisemmin tehtyihin päätöksiin, niin viime kaudelta varmaan muistatte hyvin sosiaaliturvan heikentämisesitykset, jotka silloinen oikeuskansleri totesi räikeästi perustuslain vastaisiksi. Eli tässä on juuri kysymys siitä, millä tavalla te luette ja tulkitsette perustuslakia... [Leena Meri avasi mikrofoninsa, jolloin puhujan mikrofonin sulkeutui]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt joku otti Ovaskalta puheenvuoron, mikrofonin pois. [Naurua]

Arvoisa rouva puhemies! Meillä yhteistyö valiokunnan puheenjohtaja Meren kanssa toimii hyvin. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Välillä hiljennämme toisiamme ja välillä kannustamme. Mutta ehkä tämä asia tuli selväksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Sitten ministeri Henriksson, 5 minuuttia.

11.32 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Kiitos, arvoisa puhemies! Saa nähdä, mykistyykö tämäkin mikrofonin. [Naurua]

Ensinnäkin uudelleen kiitokset erittäin hyvistä keskusteluista.

Jos lähdän liikkeelle tästä naisiin kohdistuvasta väkivallasta, niin itsekin olen ollut pitkään erittäin huolissani tästä tilanteesta Suomessa. Nyt me olemme saaneet hyvän ohjelman. Siinä on 32 toimenpidettä, vielä yli senkin tulee tietysti tehdä, jos on vain ideoita. Tässä puututaan myös digitaaliseen väkivaltaan ja nuorten naisten tilanteeseen ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen myös panostetaan rahaa. Tulee myös enemmän turvakotipaikkoja, ja STM:n hallinnonalalla on varoja siihen, ja kiitän myös eduskuntaa siitä, että eduskuntakin on omassa esityksessään tuonut sinne lisää rahaa.

Kuntavaalit pidetään näillä näkymin 18.4.2021. Oikeusministeriössä valmistaudutaan eri skenaarioihin. Olemme lähettäneet kunnille jo tässä vaiheessa informaatiota siitä, että nyt pitää ryhtyä toimenpiteisiin, pitää miettiä, missä ne äänestyspaikat ovat, miten ne voidaan turvallisesti järjestää. Voi olla, että on jopa mahdollista järjestää äänestämistä myös ulkotiloissa. Se on jokaisen kunnan ja kunnanvaltuuston, -hallituksen asia miettiä nyt, miten tämä tehdään käytännössä, mutta uskon vahvasti siihen, että me Suomessa pystymme kuntavaalit järjestämään turvallisesti, tietenkin niin, että turvavälit pidetään ja että jokaisella äänestäjällä on turvallinen olo, kun hän lähtee äänestämään. Varmasti on myös niin, että kotiaäänestystä tulee olemaan enemmän kuin aikaisemmin, mutta tietenkin on myös niin, että kaikki suomalaiset eivät voi äänestää kotoa, siihen ei virkailijoita riitä. Pitää olla tietty syy siihen, että ei pääse liikkeelle, ja siitä lähdemme, että jokainen äänioikeutettu kylä kuitenkin pystyy sen äänensä antamaan.

Tässä kysyttiin tiedusteluvaltuutetun sijaisesta. En ole valitettavasti ehtinyt vielä perehtyä tähän teidän mietintöönne, mutta tulen sen tekemään. Palataan siihen asiaan.

Sitten tässä on haukuttu sitä, että turvapaikanhakijoitten oikeusapua parannetaan. Minun mielestäni on parempi, että katsotaan heti alusta, että oikeusapua on saatavilla, saa-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

daan silloin myös paremmin oikeusturvaa heti alusta ja saadaan varmempi lopputulos, joka on sitten ehkä oikeampi kuin ilman tätä apua. Näin ollen tämä panostus myös lisää mahdollisuuksia siihen, että näihin prosesseihin ei menisi niin paljon aikaa.

Hämeenlinnan vankila tulee ensi vuonna täyskäyttöön. Siihen on varattu nyt voimavarat, että vankilavirkailijoita riittää. Tarkoitus on tietenkin, että kun on uusi vankila, niin koko vankila otetaan käyttöön.

Maksuhäiriömerkinnät, positiivinen luottotietorekisteri, kaikki ylivelkaantumiseen liittyvät asiat ovat tosi tärkeitä. Tässä kysyttiin, millä aikataululla nämä esitykset tulevat eduskuntaan. Maksuhäiriömerkintäesitys: toivon itse, että se voisi tulla keväällä. Ja mitä tulee positiiviseen luottotietorekisteriin, niin sen valmistelu on käynnissä ja tarkoitus on, että se esitys tulee eduskuntaan tällä hallituskaudella. Sen toteuttaminen käytännössä on teknisesti ongelmallista, ja se tulee viemään vähän enemmän aikaa, mutta itse lainsäädännön me saamme kyllä valmiiksi tällä hallituskaudella.

Sitten kysyttiin lapsista ja vankiloista, miten lasten oikeuksia voidaan turvata. Tässä on tietenkin tilanne se, että jokaisessa vankilassa pitää nyt huolehtia siitä, että lapsilla on myös mahdollisuuksien mukaan mahdollisuus tavata vanhempansa turvallisesti, ja luotan siihen, että Risen sisällä on myös ohjeistettu tästä. On tietenkin tärkeätä lapselle, että kontakti myös vanhempaan voi jatkua.

Edustaja Essayah kyseli käräjäoikeuspaikoista. Edellinen hallitus teki ne päätökset käräjäoikeusverkostosta, ja ei ole tarkoitus nyt muuttaa kanslioitten lukumäärää. Istuntopaikojen lukumäärä on nyt sitten se, mitä se tämän lisäyksen jälkeen on, ja sillä mennään. [Puhemies koputtaa] Sillä, että käräjäoikeuksissa siirrytään todisteluun videoiden avulla, saatetaan myös paljon. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme puhujalistaan.

11.38 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tuossa debattipuheenvuorossani kerroin, että tiedusteluvalvontavaliokunta sai valmiiksi ensimmäisen mietintönsä tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomuksesta vuoden 2019 osalta. Uudet tiedustelulaithan tulivat voimaan vuoden 2019 alkupuolella, ja se, milloin tämän kertomuksen ikään kuin toiminta-aika oli, on päättynyt kohta jo lähes vuosi sitten, ja siten olemme tässä mietinnön osalta hieman myöhässä. Tämä ei varsinaisesti liity tähän budjettikäsittelyyn muilta osin kuin kahden kohdan osalta, joita nostamme esiin mietinnössämme. Varsinaisesti tämä mietintö käsitellään myöhemmin sitten ensi vuoden puolella. Nostan kuitenkin ne kaksi asiaa esiin, koska tämä asiakokonaisuus kuuluu oikeusministeriön hallinnonalaan.

Ensimmäinen resurssikysymys liittyy Helsingin käräjäoikeuden toimintaan, missä käydään nämä oikeudenkäynnit tiedustelumenetelmien käytöstä. Tiedusteluvalvontavaliokunta kiinnittää huomiota siihen ja kiirehtii valtioneuvostoa huolehtimaan siitä, että käräjäoikeudella on asianmukaiset toimitilat tiedustelumenetelmien käyttöä koskevien lupahakemusten käsittelyä varten.

Toinen resurssikysymys liittyy tiedusteluvalvontavaltuutetun sijaisjärjestelyihin. Tällä hetkellä ei ole varsinaista sijaista, joka valtuutetun estyneenä ollessa olisi oikeutettu käyttämään kaikkia laissa valtuutetulle säädettyjä toimivaltuuksia. Valiokunnan mielestä tämä puute on korjattava pikaisesti ja valtioneuvoston on syytä ryhtyä asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin viipymättä, ja uskon, että kun oikeusministeri Henriksson ehtii perehtyä valiokunnan mietintöön, niin valtioneuvosto tähän asiaan myös puuttuu. Rahamielessä kyse

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

ei ole isosta asiasta mutta tiedusteluvalvonnan näkökulmasta kuitenkin ihan merkittävästä kysymyksestä.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on käyty hyvää keskustelua siitä, että oikeusjärjestelmämme on kokonaisuus, ja kun resursseja lisätään yhteen kohtaan, niin pitää huolehtia, että niitä on riittävästi jokaisessa järjestelmämme kohdassa, niin että pullonkauloja ei synny sitten toisaalle. Nyt Syyttäjälaitokselle esimerkiksi on lisätty resursseja myös eduskunnan toimesta, mutta kokoomus esitti vastalauseessaan, että resursseja olisi lisätty vielä enemmän.

Myös rangaistusten täytäntöönpanon ja sakon muuntorangaistuksen uudistamiseen on lisätty resursseja. Tämähän on kysymys, jota on hieman säädetty edestakaisin vuosien varrella, ja kuten tässä edellisessäkin keskustelussa hyvin tuli ilmi, niin näille rikollisille, jotka toistuvasti syyllistyvät esimerkiksi myymälävarkauksiin, tämä on käytännössä se tapa, jolla voidaan kuitenkin yhteiskunnan toimesta ikään kuin osoittaa, että se ei käy, kun monesti ovat kyseessä henkilöt, joilla ei ole kykyä ja varaa maksaa niitä sakkoja, jotka siitä varkaudesta tulevat. Täten voidaan useamman tapauksen jälkeen muuntaa sakot vankeusrangaistukseksi.

Pidän itse tärkeänä, että meillä on yhteiskunnassa keinoja, joilla voidaan puuttua myös pieniin rikoksiin silloin, kun ne ovat toistuvia, ja osoittaa, että tämä ei ole hyväksyttävä tapa. Totta kai usein toistuville näpistyksille ja varkauksille saattaa olla myös muita ongelmia taustalla, ja on tärkeätä, että tietenkin myös niihin voidaan puuttua.

Arvoisa puhemies! Täällä joiltain osin kritisoitiin oikeusjärjestelmämme nopeuttamista, mutta itse pidän kyllä hyvänä, että kun on henkilöitä joko rikoksesta syytettyinä tai siten rikoksen kohteina, niin oikeudenkäynnit ovat sujuvia ja nopeita ja saadaan käsittely nopeasti sillä. Kuten esimerkiksi edustaja Heinonen täällä esiin toi, vaikkapa lapsiin kohdistuvien rikosten näkökulmasta on kohtuutonta, jos prosessit kestävät liian kauan.

Kiitän myös ministeriä siitä, että nyt naisiin kohdistuvan väkivallan osalta tai heihin kohdistuvien rikosten osalta on nyt tartuttu toimeen. Kysymys on monitahoinen ja vaikea, mutta uskon, että myös sillä on merkitystä, että teemme tarmokkaasti ja pitkäjänteisesti töitä asian eteen, niin että tämä asia nousee esiin ja siihen puututaan pitkäjänteisesti ja tehokkaasti yli hallituskausien.

11.43 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Kenenkään ei tulisi koskaan joutua pelkäämään arjessaan. Kenenkään ei tulisi joutua kohtaamaan väkivaltaa eikä sen uhkaa eikä varsinkaan joutua siihen tilanteeseen, jossa se kaikkein lähin, oma puoliso tai perheenjäsen, satuttaa pahimmalla mahdollisella tavalla. On äärettömän tärkeää, että me emme yhteiskuntana sulje silmiä siltä kipeältä tosiasialta, että perhe- ja lähisuhdeväkivalta on läsnä myös Suomessa, eikä koronakriisi ainakaan tilastojen valossa ole tätä asiaa helpottanut tai vähentänyt, päinvastoin.

Tänäänkin on koteja, joissa se pelko on aidosti läsnä. On öitä ja viikonloppuja, jolloin joutuu miettimään, selviääkö. Ja on sitä häpeää, joka kietoo siihen myrkylliseen viittaansa ja sulkee suut, jolloin ei kerrota asioista, joita siellä kodin seinien sisällä tapahtuu. Lähi-suhde- ja perheväkivalta jättää aina jäljen uhriin.

Monet järjestöt ja toimijat ovat sellaisia tahoja, jotka voivat madaltaa sitä kynnystä myös hakea oikeutta ja suojaa rikoksentekijää vastaan. Sen takia onkin tärkeää, että näille tahoille resurssit turvataan. Nämä tahot ovat niitä, jotka kertovat, että väkivalta ei ole koskaan uhrin syy, kertovat, että sinulla on oikeuksia ja tämän ei tarvitse jatkua ikuisesti. Olen näh-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

nyt sen omassa työssäni erittäin läheisesti, mikä vaikutus esimerkiksi Rikosuhripäivystyksellä voi olla asiakkaansa elämään. Parhaimmillaan se suojaa ihmisen henkeä, kun rikoksen uhri uskaltautuu apua hakemaan.

Haluan kiittää hallitusta nimenomaan siitä, että nyt panostetaan lisäresurssia esimerkiksi Rikosuhripäivystyksen ja muiden vastaavien järjestöjen toimintaan. Lisäksi haluan kiittää siitä, että koko rikosasioiden käsittelyketjun voimavaroja vahvistetaan. Jotta tuo ketju toimii hyvin, voimavarojen täytyy olla riittävät ja ne täytyy kohdentaa oikein. Ymmärrän, että näillä lisäyksillä ei vielä kaikkia ongelmia korjata, mutta suunta on oikeanlainen.

Lisäksi erityisesti koronavirustilanne on pahentanut tuomioistuinten ruuhkaa. Toki täytyy mainita, että tämä ruuhka on ollut olemassa jo aikaisemminkin. Jokainen, joka on ollut osallisena oikeudenkäyntiprosessissa, tietää ja ymmärtää varmasti, miten tärkeää olisi, että ne prosessit ovat sujuvia ja ovat nopeasti ohi, tulevat päätökseen. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota perusrahoituksen riittävyyteen.

Ihan lopuksi haluan vielä korostaa samaa, mitä edustaja Heinonen muun muassa tässä debatisa äsken korosti ja nosti, että varsinkin silloin, kun kyseessä ovat esimerkiksi henkeen tai terveyteen liittyneet rikokset tai lasten asiat, tulee meillä olla sellainen järjestelmä, jossa nämä asiat hoidetaan sujuvasti ja nopeasti päätökseen.

11.46 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos vielä ministerille esittelystä.

Otan muutaman asian esille. Ensinnäkin näytön keskittäminen käräjäoikeuksiin on erittäin tervetullut ja hyvä asia, ja uskon, että koko kokoomuksen eduskuntaryhmä tulee sitä kannattamaan. Itse asiassa viime kaudella lakivaliokunta oli Ruotsissa tutustumassa tähän asiaan, Ruotsin malliin, ja se näytti toimivan siellä hyvin, joskin täytyy sanoa, että siellä oli aikoinaan muutosvastarintaa nimenomaan hovioikeuksissa. Toivon, että täällä Suomessa sitä ei niin paljon olisi kuin siellä oli. Mutta se on hyvä uudistus, sillä saadaan säästöjä, ja myös tämä oikeudenkäyttövarmuus varmaan paranee.

Itse olen ollut kymmeniä kertoja sekä käräjä- että hovioikeuksissa todistajana, ja täytyy sanoa, että ei muistini siinä käräjäoikeuden ja hovioikeuden välillä ole missään tapauksessa parantunut. Pahin tilanne oli, kun kerran olin korkeimman oikeuden suullisessa käsittelyssä ja siihen meni jo vuosia siitä käräjäoikeuden käsittelystä — ei todellakaan muisti siinä vaiheessa ole paras. Tämä on hyvä asia, siitä kiitokset.

Toisena otan esiin tämän ketju- tai putkijajattelun viranomaisten resursseissa. Siinähan oli parlamentaarinen työryhmä noin 5—6 vuotta sitten. Vedin sitä, ja annoimme esityksen, jossa oli kaksi pääpointtia: nimenomaan, että olisi tasavahva tämä ketju, ja toinen oli, että rahoitus olisi ennustettavaa ja riittävää, eli ei olisi määräaikaista käräjätuomareita tai vastaavia. No, se ei toteutunut, ja näyttää, että se ei toteudu oikein minkään hallituksen aikana, valitettavasti. Nyt on suunta ihan oikeaan päin. Tähän ketjuajatteluun liittyen todella täytyy aina muistaa, että siihen turvallisuusketjuun kuuluvat tärkeät toimet: Hätäkeskus, pelastustoimi, ensihoito, siihen kuuluvat poliisin lisäksi Rajavartiolaitos ja Tulli. Ja sitten alkaa tämä oikeudenhoitoketju, johon kuuluvat syyttäjät, tuomioistuinlaitos, vankilat ja myös voudinvirasto — ne kaikki tarvitsevat tasavahvasti näitä resursseja. Toivottavasti jonain päivänä pääsemme siihen, että tämä ketju toimii tasavahvasti.

Kolmas asia: Edelleen jatkan tästä vankilaturvallisuudesta — kiitos ministerille vastauksista. Pelkään vain, että ne eivät nyt ihan riittäviä ole, mutta se on hyvä askel oikeaan suuntaan. Tämän järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan kaivattaisiin paljon kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa. Järjestäytynyt rikollisuus on meidän yhteiskuntamme syöpä.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Se ei ole pelkästään liivijengejä, vaan se on liivijengeistä valkokaulusrikollisuuteen asti, kaikki siltä väliltä. Nämä rikollisjärjestöthän ja niiden jäsenet pyrkivät vaikuttamaan meidän yhteiskuntarauhaan, pyrkivät soluttautumaan päätöksenteon lähelle ja pyrkivät todella vaikuttamaan siten, että he saisivat toimia vapaasti, ja se nyt näkyy vankiloissa, siellä loppupäässä. Vartijoita uhkaillaan, heitä maalitetaan, heidän vapaa-ajan toimintaansa puututaan. Se on se loppupään näkymä, ja täytyy miettiä, että mitäs siellä alkupäässä tapahtuu. Veikkaan, että ihan samankaltaisia asioita, joskin ne ovat aika paljon piilossa. Tämä on minun mielestäni todella vakava asia, ja siksi olen jo vuosikausia esittänyt tiettyä niin sanottua erillislakia järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, ja nythän krp:n päällikkökin samaa asiaa ajoi.

Mitä se tahtoo sanoa siellä alkupäässä, niin sehän tahtoo sanoa sitä, että esimerkiksi tiedonvaihto olisi entistä jouhevampaa. Nythän esimerkiksi kaksi poliisia on syytteessä siitä, että he antoivat lainvastaisesti tietoja Helsingin kaupungille järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenestä — eihän näin voi olla. Herranjumala, tämä on ihan käsittämätön tilanne. Se on julkisuuslain ongelma, mutta sitä pitäisi muuttaa laaja-alaisemmin koko tähän torjuntakenttään. Toki kun pakkokeinoja nyt saa käyttää jr-ryhmiä vastaan ”syytä epäillä” -näytöllä, niin pitääkö miettiä, tarvitseeko sen näyttökynnyksen olla edes näin korkea, koska koko ajan me lainsäädännössä olemme tätä henkilötodistelua vaikeuttaneet, ylimääräisen tiedon käyttöä, tietolähdetoimintaa? Silloin pitää teknistä tiedonhankintaa kehittää.

Sitten mennään siitä eteenpäin. Tuomioistuimissa, totta kai, näytön pitää kaikilla olla sama, se on oikeusvaltioperiaatteen mukaista, mutta kuten edustaja Koskinen sanoi, kyllä nämä koventamis-, ankaroittamisperusteet ovat edelleen järjestäytyneeseen rikollisryhmään kuulumisen osalta täysin epäselvät ja niitä ei käytetä. Samoin sitten kun mennään sinne vankilan puolelle, niin kyllähän nämä henkilöt, jotka hyökkäävät meidän yhteiskuntaa vastaan, ovat lain ulkopuolella, ja kyllä yhteiskunnan myös vankiloissa pitää taata, että he saavat oman kohtelun, inhimillisen kohtelun mutta erillään muista, ja heillä ei voi olla täysin samoja oikeuksia kuin ihan tavallisella vangilla, joka ei ole näin vaarallinen yhteiskunnalle.

Kiitos tästä puheenvuorosta. Tämä vähän rönсылikin, mutta suunnilleen pysyttiin budjettikäsittelyssä.

11.51 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Jotta voisimme aidosti huolehtia ja pitää huolta kansalaistemme oikeusturvasta ja sen toteutumisesta, koko rikosketjun täytyy olla riittävästi resursoitu. Tämä pitää sisällään niin poliisit, syyttäjät, tuomioistuimet kuin Rikosseuraamuslaitoksenkin. Pelkästään yhteen ketjun osaan tehdyt panokset eivät hyödytä, jos se johtaa vain uuteen pullonkaulaan jossain toisessa kohtaa ketjua.

Olen ollut jo pitkään vakavasti huolissani syyttäjien todella alhaisesta määrästä, mikä on johtanut siihen, että syyttäjät joutuvat vuodesta toiseen venymään jaksamisensa äärirajoilla. Tämän vuoksi asioita on myös jouduttu ja joudutaan priorisoimaan: mitä rikoksia tutkitaan ja syytetään? Debatissakin useampi edustaja nosti tämän asian ongelmana esille. Olemme kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa esittäneet 4,5 miljoonaa euroa pysyvää lisämäärärahaa Syyttäjälaitokselle syyttäjien määrän nostamiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi. Esitys nostaisi syyttäjien määrän nykyisestä 7 syyttäjää per 100 000 asukasta -tasosta 8:aan. Tämä on edelleen todella vaatimaton luku, jos verrataan eurooppalaiseen keskiarvoon, 11 syyttäjää per 100 000 asukasta, joten mielestäni huomion kiinnittäminen tä-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

hän ei todellakaan ole kohtuutonta, vaan se on kansalaistemme oikeusturvan kannalta välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Aiemmin tuossa debattipuheenvuorossani nostin esiin myös vankiloiden turvallisuustilanteen, joka on puhuttanut meitä täällä salissa jo useamman kerran, ja aivan syystä. Tämä on äärimmäisen huolestuttavaa mutta samalla hyvä esimerkki siitä, mitä tapahtuu, jos me emme huolehdi riittävästä resursoinnista. Ministeri toi esille sen, että dialogia on käyty Rikosseuraamuslaitoksen kanssa ja että Rise tekee ulkoisen arvioinnin turvallisuustilanteesta, mikä on hyvä, ja toivonkin, että hallitus kiinnittää tähän enemmän huomiota tulevaisuuden päätöksissään. Nämä ensi vuoden talousarviossa olevat lisäpanostukset turvatekniikkaan ovat todellakin tarpeen, mutta ne eivät riitä, ja lopulta kyse on paljosta muustakin.

Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea CPT on kiinnittänyt huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään syyskuussa 2020 tekemänsä tarkastuskäynnin yhteydessä, ja samassa yhteydessä komitea kiinnitti huomiota myöskin kouluttamattoman valvontahenkilöstön suureen määrään ja siitä aiheutuviin riskeihin. Eräs merkittävä tekijä tähän vankilaturvallisuuden heikentymiseen on koko 2000-luvun ajan jatkunut järjestäytyneen rikollisuuden kasvu, joka näkyy tänä päivänä entistä enemmän tuolla vankiloiden sisällä, missä käydään jatkuvaa valtakamppailua muun muassa huume-kaupan ympärillä. Ylen viime kuussa julkaistussa jutussa nimettöminä pysyneet työntekijät ovat myöntäneet sen, että Rikosseuraamuslaitos on varsin hampaaton tämän järjestäytyneen rikollisuuden edessä, ja pelkästään toissa vuodesta viime vuoteen on rikollisryhmien toimintaan liittyvien vankien määrä noussut noin 50 prosenttia. Tämä on hälyttävä muutos. Työntekijät joutuvat kokemaan yhä enemmän väkivaltaa, uhkailua, kiristystä, ja kaiken lisäksi tämä kohdistuu henkilöstön lisäksi heidän perheisiinsä ja läheisiinsä. Kyse on siis todella vakavasta tilanteesta.

Tätä kaikkea tapahtuu vankiloissamme koko ajan, ja meidän on lisättävä tätä rahoitusta, jotta pahenevassa tilanteessa voisimme säilyttää edes nykytilan, mutta toivon, ettei kenenkään mielestä tämä edellä kuvaamani nykytila ole missään määrin riittävä. Meidän on ehdottomasti tehtävä kaikkemme, että saisimme parannettua tätä nykytilaa. Ymmärrän sen, ettei ongelmia ratkaista kaatamalla niiden päälle vain rahaa, vaan tarvitaan paljon muitakin toimenpiteitä ja muutoksia, jotta saamme katkaistua tämän vaarallisen kierteen, mutta on täysin kohtuutonta vaatia, että siinä voitaisiin onnistua ilman riittävää resursointia. Tästä syystä todella toivon ja vaadin, että hallitus kiinnittää jatkossa aiempaa enemmän huomiota tähän seikkaan ja myöskin järjestäytyneeseen rikollisuuteen. — Kiitos.

11.56 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus päätti budjettiriihessä panostaa oikeusjärjestelmän vahvistamiseen. Lisärahoitusta osoitetaan muun muassa oikeudenkäyntien ja asioinnin sujuvoittamiseen sekä rikosvastuun toteutumisen turvaamiseen. Kansalaisten luottamus oikeusjärjestelmän toimivuuteen on äärimmäisen tärkeää, ja näillä panostuksilla luottamusta voidaan vahvistaa.

Koronaviruspandemia on aiheuttanut myös oikeusministeriön hallinnonalalle pitkäkestoisia ruuhkia ja tarvetta lisäresursointiin. Ruuhkien purkamiseen osoitettiin lisärahoitusta jo syksyn lisätalousarviossa, ja tähän on varauduttu myös ensi vuoden budjetissa. Hallitus osoitti lisärahoitusta esimerkiksi tuomioistuimille oikeudenkäyntien sujuvoittamiseen sekä vesi- ja ympäristöasioiden ruuhkan purkuun. Syyttäjälaitokselle on tulossa selkeä tasokorotus rikosvastuun toteutumisen turvaamiseen. Hämeenlinnan uuden naisvankilan noin 2

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

miljoonan euron lisämääräraha tulee tarpeeseen, jotta uusi vankila saadaan täysimääräiseen käyttöön.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta katsoo lakivaliokunnan lausuntoon viitaten budjettia koskevassa mietinnössään tarpeelliseksi selvittää, kuinka paljon oikeusministeriön hallinnonalan eri toimijat tarvitsisivat määrärahoja, jotta oikeudenhoidon rahoitus olisi riittävää ja oikeusvaltion toiminta on kestäväällä pohjalla. Lakivaliokunta nosti lausunnossaan erikseen esiin Rikosseuraamuslaitoksen taloudellisen tilanteen, koska pidimme sitä valiokunnassa erityisen huolestuttavana vankiloiden turvallisuustilanteen ja henkilöstön kannalta. Uskon, että nyt osoitettavilla lisäresursseilla tilannetta saadaan parannettua.

Lakivaliokunta on korostanut myös rikosketjun toimivuuden tärkeyttä. Rikosketjun toimivuuden varmistaminen edellyttää, että voimavaroja suunnataan riittävästi ja oikeassa suhteessa kaikille rikosketjun toimijoille eli poliisille, syyttäjille, tuomioistuimille, oikeusavulle ja Rikosseuraamuslaitokselle. Tähän on syytä kiinnittää myös jatkossa erityistä huomiota.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön myöntämällä avustuksilla tuetaan vuosittain rikollisuutta ehkäisevää työtä tekevien järjestöjen toimintaa ja kehittämishankkeita. Esimerkiksi kuluvana vuonna Ensi- ja turvakotien liitto on avustusten turvin rakentanut kokonaisvaltaista kuntoutumisohjelmaa ja rikoksista tuomitut nuoret ovat saaneet apua kuntoutukseen Kriminaalihuollon tukisäätiön kautta. Avustuksia myönnetään myös esimerkiksi rauhantytön järjestöille ja Ihmisoikeusliitto ry:lle. Valtiovarainvaliokunta katsoo mietinnössään, että järjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi tulee laatia selvitys rauhantytön ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan kentällä toimivien kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksistä ja laatia sen pohjalta selkeä kehittämisohjelma. Valiokunta viittaa tässä myös hallitusohjelmaan. Esitys on sanalla sanoen kannatettava. Valitettavasti edes Suomessa ihmisoi-keudet eivät toteudu itsestään, vaan niitä on puolustettava joka päivä.

Arvoisa puhemies! Lähisuhdeväkivalta on koronaepidemian aikana lisääntynyt entises-tään. Suomi on Euroopan maista vaarallisimpia maita naisille, ja lähisuhdeväkivalta on kiistatta kansakuntamme häpeätahra. Se on merkittävä kansanterveysongelma, joka koskettaa kaikkia sosioekonomisesta asemasta, kulttuurista, iästä ja sukupuolesta riippumatta. Budjettia täydentävä 40 miljoonan euron jakovara — eli eduskunnan niin sanotut joululah-jarahat — kohdistuu pääosin järjestöjen tukemiseen ja niiden hankkeisiin. Vaikka raha-summat eivät ole kovin suuria, ovat määrärahat nähdäkseni signaaleja siitä, mihin haluamme budjettia täydentäen panostaa. Eduskunnan joululahjarahaa kohdistettiin tänä vuonna muun muassa naiseen kohdistuvan väkivallan torjuntaan, turvakotipaikkojen riittävyys-teen ja niiden esteettömyyteen. Toivottavasti väkivallan vastaiseen työhön saadaan riittävästi pysyvää budjettirahoitusta jatkossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen on poissa. — Edustaja Essayah.

12.01 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen todellakin joutui poistu-maan, ja kun hän on tuolla lakivaliokunnassa, niin osittain hänenkin terveisiänsä tässä pu-heenvuorossani tuon. Elikkä hän ilmaisi erityisesti huoltansa tästä alirahoituksesta, mikä oikeushallinnon alalla on. Täällä ovat muutamat kollegat, muun muassa Keto-Huovinen, tuoneet esille tämän Syyttäjälaitoksen resurssit. Se on todellakin näin, että kun meillä lisä-tään rahoitusta johonkin kohtaan rikosprosessia, vaikkapa nyt sitten poliisien määrärahoi-hin, mikä on äärimmäisen hyvä, niin se kyllä heijastuu sitten siihen, että myöskin muualla

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

sitä määräraharavetta on. Täytyy todeta, että edustaja Laukkasella on ollut tämmöinen ajatus siitä, että olisi ihan jopa parlamentaarinen työryhmä pohtimassa sitä asiaa, millä tavalla tämä krooninen alirahoitus voitaisiin korjata. Olemme iloisia siitä, että määrärahoitusta on voitu lisätä, mutta kuitenkin kun siellä pitkällä tähtäimellä taaksepäin katsottuna on tämä alirahoitus, niin olisi jonkunlaisen korjausliikkeen aika. — Nämä todellakin edustajakollegan terveisinä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota erityisesti Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan ja erityisesti siihen, että myös sillä puolella näitä resursseja olisi syytä lisätä vankilasta vapautuvien vankien elämänhallintaan ja, voisiko sanoa, uuden elämän aloittamiseen. Uskon, että harva euro yhteiskunnassa tulisi niin hyvin investoitua kuin silloin, kun me pidämme huolen siitä, että vankilasta vapautuvan henkilön rikoskierre katkeaisi ja hän ei sinne sitten palaisi uudestaan.

Meillä Suomessa on useita kansalaisjärjestöjä, jotka tekevät hyvää työtä vankilasta vapautuvien elämänhallinnan parantamisessa ja myöskin siinä, että he pääsevät uudessa elämäntilanteessaan alkuun. Toivonkin, että tässä kriminaalituossa pystyttäisiin myöskin resursointia kohdentamaan juurikin siihen hyvään työhön, mitä tehdään järjestökentän kanssa yhteistyössä.

Yksi tällainen suomalainen erittäin, voisiko sanoa, perinteikäs, lähestulkoon sadan vuoden ajan tällä sektorilla työtä tehnyt kristillistaustainen ViaDia-järjestö on saanut myöskin erinomaisia tuloksia aikaiseksi. Tuon järjestön parissa työskentelee paljon vankilasta vapautuneita, ja he ovat pystyneet vapaaehtoisjärjestössä työskennellessään erilaisten työllisyysmäärärahojen ja muitten avulla todellakin muuttamaan sitä, voisiko sanoa, elämäntilannettaan niin, että ehkä entisestä ongelmasta onkin tullut itsestään auttaja, ja se on ollut monille ihmisille se voimaannuttava kokemus, jonka pohjalta sitten muutoinkin elämä on lähtenyt järjestymään. Toivonkin, että ministeriössä tähän Rikosseuraamuslaitoksen alla toteutettavaan työhön voitaisiin tulevaisuudessa erityisesti kiinnittää huomiota.

12.04 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää ministeriä, että hän on täällä ja kuuntelee selvästi tarkasti, mitä kansanedustajat puhuvat. Minun mielestäni se on hallintomenettelyllisesti täysin oikein.

Haluan ensinnäkin kiittää myös edustaja Tolvasta hyvistä puheista, koska itse myös maallikkona näen hyvin pitkälle samalla tavalla, ja haluan edelleen puuttua tähän järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan. Seuraan sitä tiedotusvälineistä tarkasti, ja mikäli vähänkin jutut pitävät paikkansa, niin kyllähän järjestäytynyt rikollisuus on soluttautunut yhteiskunnan rakenteisiin, liike-elämään, yrityselämään erittäin vahvasti, niin että on enää vaikea saada selvää, missä se on ja missä se ei ole. Sen vuoksi itsekkin olen sitä mieltä, että kaikkein ehkä järkevin keino eduskunnalla ja hallituksella puuttua järjestäytyneeseen rikollisuuteen on aloittaa aika pian, mahdollisimman pian erillislainsäädäntö, jossa käydään kaikki nämä yksityiskohdat läpi, mitä tämä järjestäytynyt rikollisuus sisältää, ja sitten korotettu syyte- ja rangaistusmääritelmä, millä sitä lähdetään pala palalta panemaan kuriin.

Minusta ei millään tavalla ole sopimatonta, että me eduskunnassa tuomme myös sen esille, ja aivan poliisin tilastoihin vedoten, että kyllähän etninen rikollisuus on kasvanut. Kun meille on tullut Suomeen ihmisiä, jotka ovat nähneet vähän suomalaisen yhteiskunnan kulttuurista poikkeavia ilmiöitä, niin se ei ole aivan pikku juttu, jos tämä etninen rikollisuus sitten tänne pesiytyy entistä enemmän, koska siihen liittyvät monet sellaiset asiat, tekevätkö jotkut asiat Suomesta houkuttelevan maan. Kansainvälinen rikollisuus ja verkko-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

rikollisuus eivät todella enää katso mitään rajoja. Eli siinä mielessä tämä on yksi vakavimpia kysymyksiä, mihin eduskunnan tulisi puuttua, eikä silläkään ole merkitystä, onko tämä ollut hallitusohjelmassa vai ei.

Toinen asia, arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri, on viimeaikaiset tapahtumat, joita en kyllä yhtään tikullakaan käy läpi, mutta minä kiinnittäisin huomiota tähän hyvään hallintotapaan ja hallintolain 6 §:ään, joka viime aikoina on paljon ollut esillä. Kyllä kansalaisilla täytyy olla oikeusolettama, että kun ministeriössä tai viranomaistahoilla käsitellään kansalaisten asioita, niin ne käsitellään lain mukaan, hyvään hallintotapaan ja oikeusolettaman mukaan. Kysynkin ministeriltä: Onko nyt varmasti niin, että joka ministeriössä on riittävästi oikeudellista osaamista, jotta hyvää hallintotapaa tulee noudatetuksi eri asioiden suhteessa tasapuolisesti, niin kuin on tarkoitettu? Ja onko oikeusministeriössä sitten riittävät resurssit auttaa ministeriöitä silloin, kun tulee ongelmia joko tulkita perustuslakia tai muuten arvioida sitä, tulevatko kaikki osapuolet yhdenvertaisesti käsiteltyä hallintomenettelyssä?

Otan yhden esimerkin, koska muistelen, että olimme perustuslakivaliokunnassa ministerin kanssa yhtä aikaa käsittelemässä Pohjois-Lapin kalastusoikeuksia. Suomi on tehnyt Norjan kanssa valtiosopimuksen, josta olin silloin huolissani, että kaikki ei mene hyvin. Toki jäin silloin alakynteeseen — ja ei siinä mitään, näinhän se on, että demokratia määrittelee enemmistön kautta, miten menetellään — mutta aika vähän julkisuudessa on ollut esillä se, että Norja on reklamoinut Suomea sopimuksen rikkomuksesta, valtiosopimuksen rikkomisesta. Tällä hetkellä meillä on sitten siellä toimikunta, joka käsittelee Suomen ja Norjan välillä näitä asioita, mutta siellä on hallintomenettelyn kautta päädytty siihen, että vain vähemmistön edustajat ovat siellä Suomen asioita viemässä eteenpäin. Minusta oikeusministerin pitäisi tähänkin kiinnittää ainakin vasemmalla silmällä huomiota, että meneekö tämä hallintomenettely aivan oikein.

Minun mielestäni on oikeutettua, että kansalaiset tästä reklamoivat kansanedustajille ja jopa sitten oikeuskanslerille, mutta lähtökohtaisesti pitää olla niin, että ministeriössä virkamiehet noudattavat hallintolain 6 §:ää, vaikka ministeri tai ministerin avustajat siihen hiekan toisenlaista väriä haluavatkin. Eivät nämä ole pikkuasioita. Olen saanut kymmeniä yhteydenottoja siitä, että kun elinkeinoelämän edustajat tekevät niska limassa töitä ja työllistävät ja maksavat veroja nurkumatta, niin ne edellyttävät, että nämä asiat tulevat sitten ministeriössä käsiteltyä Suomen lain mukaisesti ja hyvän hallintotavan eli hallintolain 6 §:n mukaisesti.

Tämän enempää en nyt avaa asiaa, mutta kun arvoisa ministeri sattui olemaan paikalla, niin tämän näin eduskunnan täysistunnossa tuon julki.

12.09 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Tässä keskustelussa on ihan asianmukaisesti ja oikein korostettu rikosketjun kokonaisvaltaista rahoittamista ja sen huomioimista, että ketjun on todella toimittava sieltä rikosten selvittämisestä ja tutkimisesta aina tuomioon ja lopulta myös Rikosseuraamuslaitokseen asti. Siksi on positiivista, että rikosketjun, velkaneuvonnan ja Rikosseuraamuslaitoksen resursseja parannetaan jonkin verran, mutta edelleen toki vajeita on nähtävissä ja tehtävää jää.

Oppositioista ja myöskin hallituspuolueiden taholta: kiitän erityisesti oppositiota siitä, miten hyvin on nostettu esiin tätä kansainvälistä ja järjestäytyntä rikollisuutta sekä sen aiheuttamia ongelmia ja uhkia varsinkin meidän vankiloissamme, mutta yhteiskunnassa

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

muutenkin. Siihen on todella syytä keskittyä, ja asia on syytä nostaa yhä vahvemmin myös hallituksen agendalle riippumatta siitä, millä tavalla sitä hallitusohjelmassa on käsitelty.

Nyt korona-aikana on säädetty useita poikkeuksia niin ulosottoon, konkurssiin kuin vaikka pikavippien korkoihin ja markkinointiin liittyen. Ja tähän ylivelkaantumisen kokonaisuuteen on saatu erilaisia säännöksiä, joiden yhteisvaikutuksia ei kuitenkaan ole missään vaiheessa onnistuttu, tietysti myöskin kireän aikataulun vuoksi, arvioimaan.

Valiokunta on kiirehtinyt sen takia myös tämän ylivelkaantuneiden ja maksuvaikeuksiin joutuneiden asemaan parannuksia tuovan lainsäädännön tuomista tänne eduskuntaan, jotta saataisiin aikaan pysyviä muutoksia ja helpotuksia ylivelkaantuneiden asemaan. Maksuhäiriömerkintöjen säilytysajat, positiivisen luottotietorekisterin käyttöönotto ja toisaalta ulosoton suojaosan mahdollinen korottaminen ovat tärkeitä toimenpiteitä, jotka helpottavat ihmisten asemaa, mutta myöskin rahoituslaitoksille ne tuovat kaivattuja parannuksia.

Myös lähisuhdeväkivalta on äärimmäisen tärkeä aihe, ja kuten tässä keskustelussa on todettu, Suomi on vaarallinen maa varsinkin naisille. Siihen liittyen on kiitettävää, että naisiin kohdistuvan väkivallan raportoija ollaan vihdoinkin saamassa Suomeen, mutta nostaisin tässä yhteydessä kyllä yhtä lailla esiin myös seksuaalirikoslain kokonaisuudistuksen, joka on tulevan vuoden tärkeimpiä lakihankkeita tarkoituksena nimenomaan kiristää seksuaalirikoksiin liittyviä rangaistuksia kautta linjan. Ja olenkin sitä mieltä, että meidän täytyy tarkastella ei pelkästään näitä maksimirangaistuksia vaan yhtä lailla minimejä ja tietysti lain määritelmiä, mutta myös yhdenmukaistaa ja tuoda tähän päivään.

Kuntavaaleihin liittyen on todettava, että niiden turvallinen toteuttaminen ja ihmisten luottamuksen rakentaminen turvallisiin vaaleihin on tänä aikana erityisen tärkeää, ja toivoisin, että ministeriössäkin pohdittaisiin sitä, millä tätä luottamusta voidaan rakentaa. Tietysti viestintä on oma asiansa, mutta varmasti myös lisäänestyspaikkojen aikaansaaminen olisi yksi tapa pitää huolta siitä, että ihmiset myös äänestävät kuntavaaleissa. Tähän liittyen voisi olla aihetta pohtia poikkeuksia esimerkiksi vaalilakiin, että näitä äänestyspaikoilla tarvittavia henkilöitä ei välttämättä olisi yhtä paljon, että saadaan ihmiset myös riittämään ja käytännössä järjestymään tämä turvallinen äänestäminen.

Turvapaikanhakijoiden oikeusturva on arvatenkin ja ennakkointien mukaisesti aiheuttanut keskustelua tässä salissa ja jonkin verran myös vastakkainasettelua, ja se on aika pinnallista mielestäni. Ymmärrän, että ideologisesti, kun luetaan budjettia, toiset haluavat poistaa sieltä kaikki rivit, joissa lukee ”turvapaikanhakija” tai ”maahanmuuttaja” tai jotain vastaavaa, mutta laadukas asioiden hoito riippumatta siitä, mistä ihmisryhmästä on kysymys, edistää kaikkien oikeusturvan toteutumista. Se edistää oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja sujuvien prosessien tapahtumista. Kun kaikki saavat oikeusapua ja asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti, niin meidän prosessimme menevät nopeammin läpi. Se on myös sen ulosottomenettelyyn joutuneen suomalaisen etu.

Näillä huomioilla kiitän ministeriä hyvästä työstä ja yhteistyöstä valiokunnan kanssa ja toivotan hyvää ensi vuotta. — Kiitos.

12.14 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Haluan ihan aluksi korjata, sillä kun kuulin käännöstä, niin ajattelin, että puhuin vähän epäselvästi. Eivät naisjärjestöt toki ole 100:aa vuotta vaatineet kansallista väkivallan vastaista raportoijaa mutta ovat keskustelleet ja pyytäneet toimintaa ja vahvempaa toimintaa väkivallan lopettamiseksi. Sanoin sen varmaan vähän huonosti, joten vain selvyiden vuoksi historiankirjoihin, ettei tule virhettä.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Haluan kyllä kiittää uudestaan hallitusta tästä, ja tämä raportojen tehtävä on sen takia niin tärkeä, koska tämä on niin monimuotoinen kysymys. Sen lisäksi, että tarvitaan, kuten tässä mainittiin, uutta lainsäädäntöä, jossa on seksuaalilainsäädäntöä, rikoslainsäädäntöä ja muutakin, ja voimavaroja tuomioistuinlaitokseen, niin tarvitaan huomattavasti muutakin työtä. Se väkivalta tietenkin on tosi laajaa. Se aiheuttaa suunnatonta inhimillistä kärsimystä monien sukupolvien ajan — sehän on yleensä asia, joka ei traumatisoi vain sitä kohteena olevaa vaan myös lapsen, sekä tytöt että pojat. [Puhujan mikrofonin meni kiinni]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Biaudet, mikrofoninne.

Kiitoksia. Tämä on tällainen uusi leikki.

Sen lisäksi se tietenkin aiheuttaa myöskin yhteiskunnalle hyvin laajasti eri kustannuksia. Suomessa onkin tosi kiitettävästi ihan todellakin laskettu ne huikeat kustannukset, joten tällainen satsaus, pieni satsaus, on varmasti todella tarpeellinen ja järkevä monin tavoin.

Kun puhuttiin tässä myös kuntavaaleista, niin tietenkin tällainen osallistuminen keskusteluun on aivan välttämätöntä. Kun nykyään suuri osa poliittisesta keskustelusta on niin paljon tuolla netissä, niin tietenkin se väkivaltainen puhe tai sellainen vihapuhe tai naisiin kohdistuva vihapuhe on myös tosi vakava asia. EIGE, EU:n tasa-arvoinstituutti, onkin 2019 raportoinut, että yli puolet nuorista naisista empii osallistua poliittiseen keskusteluun, nuoret aktiiviset poliitikot, koska he kokevat, että heihin kohdistuu tällaista väkivaltaista, seksuaalisesti värittyä vihapuhetta sen takia, että he ovat naisia. Mielestäni meidän tulisi todellakin pohtia sitä ja olla esimerkkeinä netissä, kun puhuimme, että voisimme ehkä vähän vaihtaa sen netin koko ”tonartin”, mikä se nyt on, enemmän tällaiseen ystävälliseen ja mukavaan keskusteluun. Tällä hetkellä se on [Puhemies koputtaa] aika rasittavaa.

— Täällä on vaikea nähdä tätä aikaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei kelloa näy, koska se äsken katkesi, kun joku muu painoi mikrofonia. Minulla on se päässäni.

Onko minulla vähän aikaa vielä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sanokaa se nopeasti.

Yritän sanoa nopeasti.

Toinen asia, johonka haluaisin kiinnittää huomiota, johon ehkä ei tänään ole kiinnitetty huomiota muuten kuin valtiovarainvaliokunnan mietinnön esittelyssä, on se, että tuomioistuinlaitoksen ja ehkä koko oikeudenhoidon henkilökunnan turvallisuuteen ja hyvinvointiin pitäisi ehkä jatkossa kiinnittää vielä enemmän huomiota, kuten tässä on nostettu esille. Esimerkiksi tällainen systemaattinen maalittaminen, painostaminen, uhkailu, [Puhemies koputtaa] jota tapahtuu myös istuntosaleissa esimerkiksi filmaamalla, on jollain tavalla saatava loppumaan, niin että he voivat tehdä työtään turvallisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Biaudet, keskeytyksestä huolimatta aika on nyt ylitetty. — Edustaja Zyskowiezin vuoro.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Oli hyvin vaikea tietää aikaa, olen pahoillani.

12.18 Ben Zyskowicz kok: Herra puhemies! Edustaja BiauDET'ta olisi tietysti mielellään kuunnellut pitempäänkin, mutta mukava, että pääsi pitämään oman puheenvuoronsa.

Arvoisat kansanedustajat, arvoisa ministeri, jo vastauspuheenvuorossani kiinnitin huomiota siihen, että pidän myönteisenä niitä kaavailuja, että todistajat kuultaisiin alioikeudessa, kuulemiset nauhoitettaisiin ja hovioikeudessa ei enää poikkeustapauksia lukuun ottamatta todistajia kuultaisi. Kuten edustaja Tolvanen hyvin kuvaili, niin tuskin kenenkään muisti tapahtumista paranee siinä vuosien kuluessa.

Se kysymys, joka voisi olla seuraava askel, olisi se, että varsinaiset näyttökysymykset olisivat sellaisia, joita poikkeustapauksia lukuun ottamatta ei enää arvioitaisi hovioikeudessa tai korkeimmassa oikeudessa, vaan siellä keskityttäisiin vain oikeuskysymyksiin. Tässä on siis kyse siitä, että me voimme lyhentää oikeudenkäyntejä ja sujuvoittaa meidän prosessejamme muullakin tavoin kuin antamalla lisää voimavaroja, vaikka tämä voimavarojen lisääminen on toki tällä hetkellä tarpeen.

No, kun luin aamun Helsingin Sanomia, niin en voinut olla miettimättä, mihin siellä oikeuksissa sitä aikaa oikein käytetään. Jokainen voi lukea tämän päivän Helsingin Sanomista sivulta A15, ne, jotka vielä printtiä lukevat, että hallinto-oikeus on pohtinut, minkälainen kielenkäyttö on sopivaa Maahanmuuttoviraston virkamiehille ja -naisille. Siellä oikein monia ilmaisia ja käyty läpi. On muun muassa pohdittu, saiko henkilö, joka pohti Suomen ja Ruotsin välisen rajan, sanotaan nyt, "sulkemista" tämän pandemian vuoksi, käyttää sarkastista ilmaisua "rautaa rajalle". Tätä siellä hallinto-oikeudessa on kovasti pohdittu. Ja sitten siellä on pohdittu sitä, että kun oli tällainen perheenkokoaja, joka oli jo useita kertoja mennyt naimisiin ja aina tuonut sen uuden perheensä Suomeen, niin saiko hänestä käyttää, siis sisäisessä keskustelussa, ilmaisua "sarjaperheenkokoaja". Ja tiedätkö, että hallinto-oikeus päätyi siihen, että kyllä sai, koska tämä henkilö oli niin monta kertaa tämän saman toteuttanut. Tällaista siellä sitten pohditaan. Että jos tätä prosessia voisi jotenkin kehittää, että ihan kaikkiin lillukanvarsiin nyt ei tarvitsisi tarttua.

Kun puhumme oikeusministeriöstä, puhumme oikeusvaltiosta, ja toivon, että puhemies sallii, samoin kuin on tähän saakka sallinut, vähän laajempaa keskustelua ohi näiden välittömien budjettikysymysten. Viime päivinä on keskusteltu paljon perustuslakivaliokunnan roolista, ja se on yksi meidän oikeusvaltiojärjestelmämme tärkeitä kulmakiviä. Keskustelussa on ollut jonkin verran väärinkäsityksiä. On hyvä, että perustuslakivaliokunnassa pyritään yksimielisiin ratkaisuihin, se tietysti vahvistaa valiokunnan legitimitettä, mutta eihän niin voi olla, että siellä aina tulisi päätyä yksimielisyyteen. Eihän oikeustieteessä, juridiikan tulkinnassa ole olemassa vain yhtä oikeata ratkaisua. Ja pyrkiminen vaikuttamaan perustuslakivaliokunnan ratkaisuun, siis se, että perustuslakivaliokunnan jäsen pyrkii antamaan oman panoksensa työhön ja vaikuttamaan valiokunnan ratkaisuihin, on luonnollisesti aivan oikein ja perusteltua. Lähdän tietysti siitä, että se vaikuttaminen tapahtuu asiallisilla motiiveilla.

Olen itsekin ollut ministeri Henrikssonin kanssa samaan aikaan perustuslakivaliokunnan jäsen, ja ministeri silloin varmasti ihmetteli ja kauhistelikin sitä, että pyrin vaikuttamaan paljon perustuslakivaliokunnan kantoihin. Voin vakuuttaa, että kyseessä ei ollut puoluepolitiikka, kyseessä ei ollut päivänpolitiikka. Voi sanoa, että kyseessä oli eräänlainen perustuslakipolitiikka. Minä en henkilökohtaisesti hyväksy sitä ylikireätä tulkintalinjaa, jonka perustuslakivaliokunta on ottanut hyvin moniin asioihin. Tänne tulee esityksiä kuin

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

esityksiä hallitukselta kuin hallitukselta, ja aina niistä löytyy perustuslakivaliokunnassa jokin perustuslainvastaisuus. Tämä on ylikireätä tulkintaa, joka kaventaa sitä harkintamarginaalia, joka demokratiassa kuuluu kansan valitsemalle eduskunnalle.

Viime päivinä on puhuttu tästä tapaus Haavistosta. En puutu tähän vihreiden viestintäoperaatioon, vaihtoehtoisten totuuksien levittämiseen, mutta pari kysymystä. Kun on keskusteltu siitä, kenelle meni tämä edustaja Outi Alanko-Kahiluodon meili, jossa hän pyrki kokoamaan hallitusrintamaa tässä Haavisto-tapauksessa, ja kun siitä on syntynyt väärinkäsityksiä ja erimielisyyksiä, niin yksi kysymys: miksi edustaja Alanko-Kahiluoto ei julkista sitä listaa, keille se meni? Silloinhan kaikki väärinkäsitykset ja epäselvyydet selviäisivät. [Puhemies koputtaa] Sama koskee vielä enemmän ryhmän puheenjohtaja Pitkon WhatsApp-viestiä hallituspuolueiden ryhmäpuheenjohtajille. Hän on sitä julkisuudessa selitellyt, hän on sitä pyytänyt anteeksi, mutta kaikki ”väärinkäsitykset” loppuisivat, kun edustaja Pitko julkistaisi nämä WhatsApp-viestinsä. Miksei hän sitä tee, [Puhemies huomauttaa ajasta] ja miksei kukaan toimittaja ymmärrä tätä häneltä vaatia? — Kiitos, herra puhemies.

12.24 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani kävin enemmän läpi niitä asioita, jotka nostin tuosta lakivaliokunnan huolena, ja sainkin jo osaan ministeriltä vastauksen.

Haluan kommentoida joitakin täällä tänään nousseita asioita, joista on erityisesti perussuomalaisista eduskuntaryhmää moitittu. Keskustasta ja RKP:stäkin on noussut esille se, että vastakkainasetellaan ja tuodaan esille näitä maahanmuuttoon ja turvapaikanhakijoihin liittyviä kuluja, ja kyllä se on merkittävä asia. Otin esille vertailun vuoksi juuri tämän luvun, jossa ministeriö esittää näin, että satsataan 5,9 miljoonaa turvapaikanhakijoiden oikeusturvan parantamiseen. Kyseessä on se panostus, jos olen ymmärtänyt oikein, kun viime kaudella Sipilän hallituksen aikana kiristimme maahanmuuton ja maahanmuuttajalainsäädäntöä, ja näitä kiristyksiä halutaan nyt palauttaa. Nämä asiat käytiin silloin läpi perustuslakivaliokunnassa, jossa olin itsekkin jäsenenä ja edustaja Zyskowiec oli välillä paikalla ja ministeri Henriksson. Nämä ovat menneet siellä yksimielisesti perustuslain mukaisina. On katsottu, että ne eivät loukkaa ihmisoikeussopimuksia ja turvaavat oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin, joten puheet siitä, että perussuomalaiset esittäisivät täällä jotakin, joka loukkaa perustuslakia tai oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, eivät pidä paikkaansa.

Ja toiseksi haluan muistuttaa, mikä on hyvä asia, että ulkomaalaisasioiden käsittely on paljon nopeampaa kuin muiden asioiden käsittely hallinto-oikeuksissa. Se on sinänsä hyvä asia, mutta täytyy huomata, että siinä samalla monilla sellaisilla asioilla, joita tavant ihmiset siellä ajavat — lastensuojeluasioita ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia asioita ja montaa muuta, mitkä kuuluvat hallinto-oikeuksiin — on pidemmät käsittelyajat, eli silloin, kun satsataan tähän kysymykseen, niin silloin ne rahat korvamerkitään, ja minusta se ei ole hyvää rahojen priorisointia.

Perussuomalaiset on tuonut vastalauseessaan esille sen, että meidän pitäisi puuttua näihin juurisyihin, eli ennen kaikkea siihen, että hallinto-oikeuksiin saapuvien ulkomaalaisasioiden määrää vähennetään, ja silloin pitäisi olla mahdollisuus tuomioistuimen helpommin jättää hakemuksia tutkimatta. Meidän valiokuntaryhmämme toi myös esille tätä vähän samantyyppistä, mitä edustaja Zyskowiec on tuonut, että eikö tätä videotallennekuulemistä voisi tuoda hallinto-oikeuksiinkin, kun tuomioistuinta kuultaessa meille kerrot-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

tiin, että nämä turvapaikanhakua koskevat suulliset käsittelyt kolminkertaistavat asian käsittelyn vaatiman työmäärän, kolminkertaistavat, elikkä varmasti saataisiin sieltä aikaa pois, jos esimerkiksi Maahanmuuttovirastossa taltioitaisiin tämän henkilön kertomus, kun hän kertoo ensimmäisellä kerralla, että hänellä on uskonnonvakaus, joku muu, ja sitten seuraavan kerralla seksuaalinen suuntautuminen onkin muuttunut, ja tähän on se syy, kun niitä saa siellä pyörittää ja rullata. Siinä on esimerkiksi yksi hyvä parannusehdotus, ja tietysti tämä meidän liian löyhä maahanmuuttopolitiikkamme. Nyt monissa yhteyksissä meille sanotaan, että älkää puhuko siitä maahanmuutosta, mutta kun siitä on pakko puhua, kun siihen menee miljardikaupalla rahaa muista asioista. Viimeksi eilen Suomen Perusta julkaisi tutkimustietoa tilastoihin perustuen siitä, kuinka paljon sosiaalitukia ja muita menee, niin jokainen ymmärtää, että nämä ovat pois esimerkiksi juuri tästä meidän oikeusturvasta, ja kuten sanoin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani, niin oikeusministeriön hallinnonala on vajaa yksi viideskymmenesosa koko meidän budjetista, ja se on kuitenkin yksi meidän keskeisiä osia, niin kuin ministeri Henriksson sanoi, se on demokratian tukijalka, ja kun se koneisto tukehtuu, niin me tukehdumme, ja olen tosi huolissani, että vaikka esimerkiksi lakivaliokunta on vuosia huomauttanut tästä jatkuvasta puutteesta, niin sitä ei ole vielä kukaan korjattu. Se ei ole suinkaan ministeri Henrikssonin syy, te olette tehnyt aika hyvää työtä itse asiassa, vaan se on pitkään jatkunut ongelma.

Ja kun nyt näistä vaaleista puhuttiin, niin oikeastaan käytän tilaisuutta hyväkseni. Olen itse Hyvinkään kaupunginhallituksessa, ja olemme käsitelleet juuri näitä ennakoäänestyspaikkoja ja miettineet, miten saisimme sinne turvavälejä ja miten paljon saataisiin vaikka liikkuvia äänestyspaikkoja. Onko minkäänlaisia lisärahoja tulossa? Kun yleisesti ottaenhan kunnat vastaavat näistä kuntavaalikuluista, niin olisiko sinne tulossa nyt mitään apua, että me voisimme vielä huolellisemmin järjestää? Kuntavaaliäänestysinnokkuus on yleensä valitettavasti tosi alhainen, ja se voisi nyt auttaa tässä tilanteessa. Ihmiset voivat myös pelätä liikkeelle lähtemistä, ja tätä kysyn ministeriltä.

Ja ihan pakko sanoa tuosta perustuslakivaliokunnan roolista, kun edustaja Zyskowiec otti sen esille, että ei minustakaan pidä liikaa pelätä yksimielisyyttä tai monimielisyyttä, koska korkein oikeuskin äänestää, niillä on vain eri painoarvo silloin ennakkoratkaisuna. Paljon olisi vielä, mutta nyt loppuu aika. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt loppuu, kiitos, aika. Ministeri Henriksson vielä, 2 minuuttia, ja sen jälkeen loppuu koko tämä pääluokka tässä vaiheessa.

12.29 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Muutama kommentti. Ensinnäkin kiitos edustajille hyvistä puheenvuoroista. Olen tarkasti kuunnellut teitä, ja tämä järjestäytynyt rikollisuus on asia, joka meidän pitää todella ottaa hyvinkin vakavasti. Sen osalta totean myös, vaikka se on ministeri Ohisalon pöydällä, että tähän hyvään maahanhan tulee nyt erillisyksikkö ihmiskauppaa varten, elikkä poliisi saa sellaisen yksikön, ja siihen laitetaan nyt kunnolla myös resurssia. Mutta kaiken kaikkiaan tämä järjestäytynyt rikollisuus on sellainen, että siihen kannattaa perehtyä, ja meidän pitää vakavasti miettiä, mitä muuta me pystymme tältä osin tekemään.

Vankiloitten henkilöstömäärästä on ollut monta puheenvuoroa ja myös tästä koko rikosketjun resursoinnista. Totean sen, että tämä hallitus on nyt lähtenyt sille tielle, mikä on ai-
nutlaatuista verrattuna aikaisempiin, että kun poliisi saa lisämäärärahaa, niin suhteessa myös lisätään sitten määrärahaa esimerkiksi Riselle, syyttäjille ja tuomioistuimille, ja tältä

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

osin vankeinhoidon osalta tulee myös 3,2 miljoonaa euroa nyt ensi vuonna vankilahenkilösten lisäämiseen. 1,6 miljoonaa siitä johtuu tästä koronaruuhkan purkamisesta ja 1,6 miljoonaa johtuu tästä poliisien määrän kasvattamisesta. Eliikä tällainen on otettu käyttöön.

Sitten mitä tulee edelleen turvapaikanhakijoihin tilanteeseen ja siihen, että hallitus on lähiaikoina antamassa tätä oikeusapua koskevaa esitystä, niin edelleen pidän kiinni siitä, että on viisaampaa tehdä nämä asiat oikein alusta lähtien kuin niin, että näihin prosesseihin menee sitten turhan paljon aikaa.

Sitten lopuksi nostan rikoksen uhrin aseman. Hallitus tekee paljon työtä nyt rikoksen uhrin aseman parantamiseksi. Lähestymiskieltoja katsotaan myös, ja toivon, että ensi vuonna voisin tuoda tänne eduskuntaan myös esityksen, [Puhemies koputtaa] joka parantaa rikoksen uhrin asemaa myös tässä suhteessa ja tehostaa lähestymiskieltojen toimintaa. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.